

**Souhrnná informace o aktivitách realizovaných příslušnými resorty
v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců za rok 2017**

OBSAH

I. ČÁST – MEZIRESORTNÍ SPOLUPRÁCE V OBLASTI BOJE PROTI NELEGÁLNÍMU ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ A SOUVISEJÍCÍMU PROTIPRÁVNÍMU JEDNÁNÍ.....	3
1. Činnost MOPNZC.....	3
2. Činnost Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci a Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci	5
3. Činnost Meziresortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi.....	6
II. ČÁST – LEGISLATIVNÍ ZMĚNY S DOPADEM NA OBLAST NELEGÁLNÍHO ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ.....	9
4. Legislativní změny přijaté v roce 2017.....	9
a) Vnitropodnikový převod	9
b) Sezónní zaměstnanci	11
c) Potvrzení vydávaná krajskou pobočkou ÚP ČR	12
d) Volná pracovní místa	13
e) Oprávnění k pobytu	13
f) Povolení k zaměstnání vydávané ÚP ČR	14
g) Zaměstnanec karta	15
h) Úpravy v oblasti agenturního zaměstnávání cizinců	16
i) Institut nespolehlivého zaměstnavatele	17
III. ČÁST – STATISTIKY LEGÁLNÍCH EKONOMICKÝCH MIGRANTŮ V ČR.....	17
5. Žádosti o vydání pobytových oprávnění	18
6. Legální zaměstnávání zahraničních pracovníků.....	23
IV. ČÁST – PŘEHLED AKTIVIT JEDNOTLIVÝCH RESORTŮ	27
7. Výsledky kontrolní činnosti SÚIP	27
8. Preventivní aktivity MPSV	40
9. Agentury práce v ČR	42
10. Činnosti finanční správy ČR	48
11. Celní správa ČR - výsledky kontrolní činnosti celních úřadů	51
12. Výsledky činnosti MV a Policie ČR.....	54
13. Kontrolní a preventivní činnost ZÚ.....	66
14. Výsledky kontrolní činnosti živnostenských úřadů	80
V. ČÁST – DALŠÍ AKTIVITY Z OBLASTI PRACOVNÍ MIGRACE DO ČR	81
15. Projekty ekonomické migrace.....	81
VI. ČÁST – SHRUTÍ.....	84
16. Shrnutí	84
17. Seznam tabulek	85
18. Seznam grafů.....	86

I. ČÁST – MEZIRESORTNÍ SPOLUPRÁCE V OBLASTI BOJE PROTI NELEGÁLNÍMU ZAMĚŠTNÁVÁNÍ CIZINCŮ A SOUVISEJÍCÍMU PROTIPRÁVNÍMU JEDNÁNÍ

Tento materiál je vládě České republiky (dále jen „ČR“) předkládán jako jeden z výsledků činnosti Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců (dále jen „MOPNZC“), který na centrální úrovni zajišťuje koordinaci a spolupráci v oblasti boje proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců ze třetích zemí (dále jen „cizinců“)¹. Gestorem činnosti MOPNZC je Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“).

Posláním MOPNZC zřízeného usnesením vlády ČR č. 1044 ze dne 23. října 2000 k Aktualizované koncepci boje proti organizovanému zločinu je koordinovat činnost členských institucí v oblasti uvedené v jeho názvu, projednávat a posuzovat vhodná opatření přispívající k řešení dané problematiky, doporučovat směry kontrolní a preventivní činnosti a získávat informace z oblasti vývoje pracovní migrace do ČR se zaměřením na její nelegální formu. Členy MOPNZC jsou i resorty financí, průmyslu a obchodu, vnitra a zahraničních věcí, které poskytly podklady pro tuto zprávu a pravidelně na zasedáních informují o aktualitách a o kontrolní činnosti ze své oblasti. Prostřednictvím MOPNZC mohou tyto resorty zejména uplatňovat připomínky a návrhy související s projednávanou problematikou a následně přenášet informace potřebné k činnosti podřízených orgánů.

1. Činnost MOPNZC

V průběhu roku 2017 se uskutečnila dvě řádná zasedání MOPNZC (v pořadí 41. a 42. zasedání).

V rámci zasedání byla představena následující témata a analyzována tato opatření:

- legislativní změny týkající se oblasti zahraniční zaměstnanosti (viz kapitola 4 „Legislativní změny přijaté v roce 2017“);
- informace shrnující výsledky aktivit kontrolní činnosti jednotlivých členských institucí ve vztahu k ekonomickým aktivitám a pobytu cizinců v ČR;
- aktuální trendy související s nelegálním zaměstnáváním cizinců v ČR;

---

¹ V tomto materiálu se pod pojmy v mužském rodě, jako je například cizinec, občan, zaměstnanec nebo pracovník, souhrnně rozumí osoby obou pohlaví, pokud není výslovně uvedeno jinak.

- problematika bezvízového styku s Ukrajinou a jeho zneužívání k nelegálním ekonomickým aktivitám na území ČR [nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/850, kterým se mění nařízení (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni];
- Evropská platforma pro posílení spolupráce při řešení problematiky nehlášené práce, sociálního pojištění a vysílaných pracovníků v rámci Evropské unie (dále jen „EU“) v kontextu nelegálního zaměstnávání, (sociální partneři byli vyzváni, aby se aktivně podíleli na příkladech dobré praxe v boji proti nedeklarované práci tak, jak to činí sociální partneři v dalších členských státech EU);
- oblast vysílání cizinců jménem jejich zahraničního zaměstnavatele do ČR, především s ohledem na nárůst počtu cizinců, kteří jsou vysíláni svým zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státu EU do ČR [přičemž nejčastěji je toto jednání prezentováno jako poskytování služby jménem zaměstnavatele podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 96/71/ES ze dne 16. prosince 1996 o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb];
- informace o vývoji v počtu agentur práce v ČR, zákonných změnách v oblasti agenturního zaměstnávání cizinců a mimořádných kontrolních akcích zaměřených na skryté agenturní zaměstnání.

Navržené podněty směřujících k eliminaci nežádoucích jevů spojených s pracovní migrací do ČR:

- věnovat ze strany kompetentních kontrolních orgánů větší pozornost kontrolní činnosti cizinců na území ČR tak, aby se výskytu nelegálního zaměstnávání cizinců předcházelo;
- vytvořit funkční systém předcházení fenoménu nelegálního zaměstnávání cizinců zejména jasným rozdělením kompetencí, systémovým sdílením informací mezi zapojenými orgány, rozšířením a zjednodušením kontrolní činnosti, příp. legislativní změnou;
- řešit právní problémy související s krátkodobým zaměstnáním cizinců na území ČR, zejména otázku pracovních smluv a řádného vyplacení mezd

v plné výši ještě před návratem cizince zpět do země původu (současné pracovní smlouvy dostatečně nezohledňují práva zaměstnanců na výplatu mzdy za vykonanou práci v době, kdy legálně pobývají v ČR).

V polovině roku 2017 byla vládě ČR pro informaci předložena „Souhrnná informace o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců za rok 2016“.

2. Činnost Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci a Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci

Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“) je gesčním orgánem za celou oblast migrace, a to jak v její legální, tak i nelegální formě. Právě na její nelegální formu se kromě dalších negativních jevů velmi často váže i fenomén nelegálního zaměstnávání. Odbor azylové a migrační politiky MV (dále jen „OAMP MV“) je koordinátorem činnosti Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci (dále jen „Analytické centrum“), které je stálým meziresortním pracovištěm zabývajícím se sledováním a vyhodnocováním situace v oblasti migrace na území ČR. V tomto kontextu Analytické centrum věnuje pozornost také pobytovým otázkám spojeným se zaměstnáváním cizinců. Jedná se především o meziresortní výměnu informací, identifikaci rizik a negativních trendů a analyzování možností, jak eliminovat zneužívání různých účelů pobytu k výkonu nelegální práce. Činnost Analytického centra je řízena Koordinačním orgánem pro řízení ochrany státních hranic a migraci (dále jen „Koordinační orgán“), což je meziresortní orgán zasedající na úrovni členů vlády i na úrovni náměstků ministrů věcně příslušných resortů, který disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic.

Vzhledem k ekonomickému růstu, nízké míře nezaměstnanosti, vysokému počtu neobsazených volných pracovních míst a silné poptávce českých zaměstnavatelů po pracovní migraci ze třetích zemí, zejména z Ukrajiny, se činnost Koordinačního orgánu v roce 2017 zaměřila především na podporu legálních forem migrace cestou projektových řešení pro vybrané cílové skupiny osob a posílení pojistek proti zneužívání těchto projektů. V roce 2017 došlo k rozšíření roční kvóty „Režimu zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny“ (dále jen „Režim Ukrajina“) a ustanovení nového projektu „Zvláštní postupy pro pracovníky do

zemědělství a potravinářství z Ukrajiny“. V závěru roku 2017 bylo připraveno navýšení roční kvóty „Režimu Ukrajina“ a připraven obdobný koncept „Režim ostatní státy Mongolsko a Filipíny“ pro občany Mongolska a Filipín, které byly následně schváleny usnesením vlády č. 79 ze dne 31. ledna 2018 (viz kapitola 15. „Projekty ekonomické migrace“).

Analytické centrum se dále v průběhu roku 2017 soustředilo na vízovou problematiku, monitorování migračních toků směřujících na území ČR a celé EU a mimořádných událostí v oblasti vstupu a pobytu cizinců na území ČR zaznamenávané při kontrolní činnosti věcně příslušných státních orgánů. Analytické centrum nadále s měsíční frekvencí zpracovávalo zprávu „Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic“ určenou pro interní potřebu orgánů státní správy, jimž je cíleně distribuována k případnému využití uvedených informací.

3. Činnost Meziresortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi

S nelegálním zaměstnáváním cizinců úzce souvisí i problematika obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování² - nelegálně zaměstnávání cizinci mohou být považováni za rizikovou skupinu z hlediska ohrožení trestnou činností obchodováním s lidmi. V oblasti potírání obchodování s lidmi je hlavní gesce svěřena odboru prevence kriminality MV, který současně plní i roli národního zpravodaje/ekvivalentního mechanismu v této oblasti. Z uvedené pozice se experti MV zúčastnili v roce 2017 v Bruselu dvou pravidelných zasedání neformální sítě národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů pro oblast obchodování s lidmi. Jednání byla věnována trendům v oblasti obchodování s lidmi, přičemž jim dominovala témata jako role internetu a sociálních sítí ve vztahu k obchodování s lidmi a otázka prevence, která by neměla být zaměřena pouze na potenciální oběti obchodování s lidmi, ale také na pachatele obchodování s lidmi. Dále byla zdůrazněna potřeba zabývat se vztahem mezi obchodem s drogami a obchodováním s lidmi. Z důvodu posílení probíhajících aktivit v rámci boje proti obchodu s lidmi byl představen soubor nových priorit s výčtem konkrétních opatření.

---

² Pod pojmem „obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování“ rozumíme trestný čin obchodování s lidmi podle ustanovení § 168 odst. 1 písm. e) nebo 2 písm. e) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2017 v souladu s úkolem, uloženým usnesením vlády č. 388 ze dne 22. května 2017 ministru vnitra, a na základě Memorand o spolupráci mezi MV a Plzeňským krajem a Královéhradeckým krajem vznikla pracovní skupina, která intenzivně řeší problematiku bezpečnostní situace v průmyslových zónách v Královéhradeckém kraji a Plzeňském kraji v souvislosti se zaměstnáváním zahraničních pracovníků. Cílem pracovní skupiny je výměna informací, spolupráce na přijímaných opatřeních a v preventivních programech, konzultace či předkládání návrhů na změnu legislativy v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách apod. V roce 2017 pokračovalo plnění úkolů vyplývajících z Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2016 až 2019 (dále jen „Strategie“). Ve vztahu k předmětné materii považujeme za související zejména úkol č. 2 – Vydání aktualizovaného doporučeného postupu MV a výkladu pojmů souvisejících s pracovním vykořisťováním. Toto stanovisko bylo vydáno dne 22. ledna 2018 odborem bezpečnostní politiky MV ve spolupráci s národní korespondentkou pro boj proti obchodování s lidmi, zneužívání žen a dětí, nelegální migraci a zaměstnávání a pro ochranu práv obětí trestných činů Nejvyššího státního zastupitelství a Národní centrálou proti organizovanému zločinu Policie České republiky (dále jen „Policie ČR“).

Trestná činnost obchodování s lidmi nezaznamenala v roce 2017 ve srovnání s rokem 2016 žádné zásadní změny ani ve zjištěných formách obchodování s lidmi, ani ve způsobech jednání pachatelů této trestné činnosti. Na území ČR se i nadále jednalo zejména o formu obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování³ a pracovního vykořisťování⁴ (celkem bylo zjištěno 16 trestných činů obchodování s lidmi, stíháno⁵ a vyšetřováno bylo 24 osob, pravomocně bylo odsouzeno 9 osob).

---

³ Pod pojmem „obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování“ rozumíme trestný čin obchodování s lidmi podle ustanovení § 168 odst. 1 písm. a) nebo odst. 2 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, kdy je obchodovaná osoba užitá „k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla“, kvalifikované skutkové podstaty nevyjímaje.

⁴ Pod pojmem „obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování“ rozumíme trestný čin obchodování s lidmi podle ustanovení § 168 odst. 1 písm. e) nebo odst. 2 písm. e) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, kdy je obchodovaná osoba užitá „k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování“, potažmo též „k otroctví nebo nevolnictví“ (podle ustanovení § 168 odst. 1 písm. d) nebo odst. 2 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

⁵ V roce 2016 provedl provozovatel ESK zásadní změny, které se týkají, kromě jiného, stíhaných osob. Osobám již není statisticky započítávána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, a to jak co do druhů spáchané trestné činnosti (pachatel je stíhán a tedy i započítán v rámci jednoho ČTS pro více TSK), tak i co do místa spáchání (pachatel spáchal svou trestnou činnost a je započítán na

Pro oběti obchodování s lidmi MV disponuje Programem podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi (dále jen „Program“), jenž je určen pro pravděpodobné oběti obchodování s lidmi starší 18 let, tzn. pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany ze třetích zemí obchodované na území ČR a pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí. Do Programu bylo v roce 2017 zařazeno celkem 24 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, což představuje oproti roku 2016 nárůst o 10 osob. Jednalo se oběti z Moldavska (5), Ukrajiny (5), Nigérie (1), Filipín (2), Vietnamu (1), Slovenské republiky (1) a ČR (9). V 17 případech se jednalo o podezření na pracovní vykořisťování a v 7 případech o podezření na obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Z celkem 24 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi bylo 12 žen a 12 mužů. Ze statistik Programu za uplynulá období vyplývá, že nejčastějšími formami obchodování s lidmi na území ČR je obchodování s lidmi za účelem pracovního a sexuálního vykořisťování. Ostatní formy obchodování s lidmi nebyly statisticky v Programu zaznamenány. Poprvé od doby, kdy Program vznikl a jsou v jeho rámci zaznamenávána a vyhodnocována data, tvoří nejpočetnější skupinu osob zařazených v Programu občané ČR (celkem 9 osob, 4 muži a 5 žen).

Trestné činy neoprávněné zaměstnávání cizinců

Tabulka 1: Trestný čin neoprávněné zaměstnávání cizinců [podle ustanovení § 342 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“)] – data Policie ČR

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zjištěno	4	3	2	3	3	6	10
Objasněno celkem	0	2	3	2	2	2	1
Vyšetřované stíhané osoby	0	2	12	3	2	2	10

Zdroj: Policie ČR

území více útvarů Policie ČR). Prakticky to znamená, že jsou-li uvedeny počty stíhaných osob po jednotlivých TSK, není počet celkové kriminality jejich součtem.

II. ČÁST – LEGISLATIVNÍ ZMĚNY S DOPADEM NA OBLAST NELEGÁLNÍHO ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ

4. Legislativní změny přijaté v roce 2017

Dne 15. srpna 2017 nabyla účinnosti novela zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), provedena zákonem č. 222/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

V zákoně o zaměstnanosti byly provedeny změny v následujících oblastech:

a) Vnitropodnikový převod

V souvislosti s transpozicí čl. 3 písm. b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/66/EU ze dne 15. května 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti (dále jen „směrnice 2014/66/EU“), byla v ustanovení § 5 zákona o zaměstnanosti zavedena definice pojmu „vnitropodnikové převedení“, přičemž se tímto pojmem rozumí výkon závislé práce cizincem, který je držitelem karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo povolení k pobytu vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydaného jiným členským státem EU, na území ČR na pozici manažera, specialisty nebo zaměstnaného stážisty v odštěpném závodě se sídlem na území ČR, do něhož je cizinec převeden z obchodní korporace se sídlem mimo území členských států EU, k níž tento odštěpný závod náleží nebo v obchodní korporaci se sídlem na území ČR, do níž je cizinec převeden z obchodní korporace se sídlem mimo území členských států EU, jež je vůči obchodní korporaci se sídlem na území ČR ovládající nebo ovládanou osobou nebo jsou obě tyto obchodní korporace ovládány stejnou ovládající osobou.

Kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydává MV, stejně jako zaměstnaneckou a modrou kartu. V případě žádosti o kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance není prováděn tzv. test trhu práce, neboť se nejedná o volné pracovní místo hlášené zaměstnavatelem Úřadu práce České republiky (dále

jen „ÚP ČR“). Maximální doba převedení osob v rámci společnosti jsou 3 roky pro manažery a specialisty, pro zaměstnané stážisty 1 rok.

Cizinec, držitel karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydané jiným členským státem EU, vnitropodnikově převedený na území ČR, který hodlá vykonávat zaměstnání pouze po dobu 90 dnů v kterémkoli období 180 dnů, může vykonávat zaměstnání pro zaměstnavatele na území ČR, ke kterému byl vnitropodnikově převeden, na základě ustanovení § 98 písm. s) zákona o zaměstnanosti. V případě, že cizinec hodlá pobývat na území ČR déle než 90 dnů, je oprávněn na území ČR pracovat ode dne vydání potvrzení o splnění podmínek pro vydání karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance do dne ukončení řízení o jeho žádosti.

V souvislosti s transpozicí směrnice 2014/66/EU byla pro účely plnění informační povinnosti podle ustanovení § 87 odst. 1 a 2 zákona o zaměstnanosti, vysílání na pracovní cesty podle ustanovení § 93 zákona o zaměstnanosti, plnění evidenční povinnosti podle ustanovení § 102 odst. 2 zákona o zaměstnanosti a kontrolní činnosti Státního úřadu inspekce práce (dále jen „SÚIP“) a oblastních inspektorátů práce (dále jen „OIP“) podle ustanovení § 126 zákona o zaměstnanosti do ustanovení § 3 odst. 1 zákona o zaměstnanosti doplněna definice zaměstnavatele o odštěpný závod. Odštěpným závodem se podle tohoto ustanovení rozumí zahraniční právnická osoba nebo zahraniční fyzická osoba oprávněná podnikat na území ČR podle zvláštních právních předpisů.

Povinnosti zaměstnavatele

Zaměstnavatel má nově informační povinnost vůči ÚP ČR vyplývající z ustanovení § 87 odst. 1 a 2 zákona o zaměstnanosti i v případě držitele karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance. Zaměstnavatel je povinen nejpozději v den nástupu těchto osob k výkonu práce informovat ÚP ČR o jejich nástupu do zaměstnání. Dále je zaměstnavatel povinen informovat ÚP ČR, že nastala skutečnost, na jejímž základě se karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrá karta nevyžaduje, a to nejpozději do 10 kalendářních dnů ode dne, kdy tato skutečnost nastala.

Cizinec, držitel karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance, může být podle ustanovení § 93 zákona o zaměstnanosti zaměstnavatelem vyslán na pracovní cestu, jestliže to odpovídá povaze jím vykonávané práce, pro kterou byla udělena karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance. V případě, že cizinec bude vyslán na území ČR svým zahraničním zaměstnavatelem na základě smlouvy s českou právnickou nebo fyzickou osobou, výlučně za účelem zvyšování dovedností a kvalifikace tohoto cizince potřebných k výkonu jeho práce u tohoto zahraničního zaměstnavatele mimo území ČR se karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nevyžaduje. Rovněž se karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebude vyžadovat v případech uvedených v ustanovení § 98 zákona o zaměstnanosti. Dále je zaměstnavatel podle ustanovení § 102 zákona o zaměstnanosti povinen vést evidenci držitelů karet vnitropodnikově převedených zaměstnanců, kteří k němu byli převedeni.

Povinnost ÚP ČR a jiných orgánů

Podle ustanovení § 102 odst. 1 zákona o zaměstnanosti se rozšiřuje rozsah evidenční povinnosti krajské pobočky ÚP ČR o evidenci cizinců, kteří jsou držiteli karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

Rovněž se rozšiřuje rozsah poskytovaných údajů, které jsou MV nebo Policie ČR povinni předávat MPSV, ÚP ČR, SÚIP a OIP pro výkon státní správy na úseku zaměstnanosti o informace týkající se držitelů karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

Oprávnění SÚIP

V souladu s ustanovením § 126 zákona o zaměstnanosti mají SÚIP a OIP oprávnění kontrolovat, zda cizinec vykonává práci v souladu s kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance, povolením k pobytu vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydaného jiným členským státem EU.

b) Sezónní zaměstnanci

Komplexní úprava sezónního zaměstnávání v zákoně o zaměstnanosti vychází z transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/36/EU ze dne 26. února 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání jako sezónní pracovníci (dále jen „směrnice 2014/36/EU“).

Povolení k zaměstnání je vydáváno na dobu maximálně 6 měsíců v kterémkoli období 12 měsíců po sobě jdoucích a pouze, pokud je předložena pracovní smlouva na dobu určitou, dohoda o pracovní činnosti na dobu určitou nebo smlouva o smlouvě budoucí, v níž se strany zavazují v ujednané lhůtě uzavřít pracovní smlouvu na dobu určitou nebo dohodu o pracovní činnosti na dobu určitou obsahující ustanovení, ze kterých jednoznačně vyplývá, že měsíční mzda, plat nebo odměna cizince není nižší než základní sazba měsíční minimální mzdy; týdenní pracovní doba musí v každém z obou základních pracovněprávních vztahů činit nejméně 15 hodin. V případě zaměstnání na další pracovní pozici se splnění podmínky týdenní pracovní doby v rozsahu nejméně 15 hodin, za současného trvání základního pracovněprávního vztahu nevyžaduje. Jestliže je vydáno povolení k zaměstnání sezónnímu zaměstnanci, je mu rovněž poskytnuta písemná informace o právech a povinnostech sezónního zaměstnance včetně informací o postupech při podávání stížností pro porušení pracovněprávních předpisů.

Seznam odvětví zaměstnání, která zahrnují činnosti závislé na ročním období, je stanoven vyhláškou č. 322/2017 Sb., o stanovení seznamu odvětví zaměstnání, která zahrnují činnosti závislé na ročním období, která je účinná od 4. října 2017. Za odvětví zaměstnání, která zahrnují činnosti závislé na ročním období, se považují oddíly ekonomických činností podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) označené kódem a názvem:

- a) 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti
- b) 02 Lesnictví a těžba dřeva
- c) 55 Ubytování
- d) 56 Stravování a pohostinství
- e) 93 Sportovní, zábavní a rekreační činnosti

c) Potvrzení vydávaná krajskou pobočkou ÚP ČR

V ustanovení § 8a odst. 1 písm. m) zákona o zaměstnanosti došlo k upřesnění dosavadní úpravy. Krajská pobočka ÚP ČR pro účely vydání některých dokladů podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), potvrzuje dobu vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání – jedná se konkrétně

o vydání potvrzení o přechodném pobytu na území ČR, pobytové karty rodinného příslušníka občana EU nebo povolení k trvalému pobytu.

d) Volná pracovní místa

V souladu s ustanovením § 37a odst. 4 zákona o zaměstnanosti je předpokladem zařazení volných pracovních míst do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty nebo do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli modré karty to, že pracovní místa jsou na základě souhlasu zaměstnavatele krajskou pobočkou ÚP ČR nabízena a zveřejněna alespoň po dobu 30 dnů od jejich oznámení. Vzhledem k tomu, že má být takové volné pracovní místo přednostně určeno pro uchazeče o zaměstnání, zájemce o zaměstnání a osoby s volným přístupem na trh práce ČR, musí se tyto osoby o takovém místě dozvědět, tedy je povinně zveřejněno. Teprve po jeho neobsazení v této lhůtě je volné pracovní místo zařazeno do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty nebo do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli modré karty. Do obou těchto centrálních evidencí se nezařadí nebo se z těchto evidencí vyřadí volná pracovní místa obsaditelná držiteli zaměstnanecké karty nebo modré karty v situacích, kdy na majetek zaměstnavatele byl na základě pravomocného rozhodnutí soudu prohlášen konkurs a tento konkurs doposud nebyl zrušen, nebo pokud byla zaměstnavateli v posledních 3 měsících pravomocně uložena pokuta vyšší než 50 000 Kč za porušení povinnosti vyplývající z pracovněprávních předpisů nebo za porušení povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů, jejichž dodržování kontroluje SÚIP nebo OIP. Informace o zaměstnavatelích, kterým byla v posledních 3 měsících pravomocně uložena pokuta vyšší než 50 000 Kč za porušení povinnosti vyplývající z pracovněprávních předpisů nebo za porušení povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů, jejichž dodržování kontroluje SÚIP nebo OIP, a o zaměstnavatelích, kterým byla v období posledních 4 měsíců pravomocně uložena pokuta za umožnění výkonu nelegální práce, ÚP ČR poskytuje SÚIP.

e) Oprávnění k pobytu

V ustanoveních § 89 odst. 2 věta první, § 95 odst. 3, § 100 písm. d) a v ustanovení § 147c písm. h) zákona o zaměstnanosti došlo ke sjednocení pojmů, kdy se namísto pojmu „povolení k pobytu na území České republiky vydané podle zákona o pobytu

cizinců na území České republiky“, zavádí jednotně pojem „oprávnění k pobytu na území České republiky“. Uvedené zajistí, že držitelé krátkodobých a dlouhodobých víz nebudou v právní nejistotě ohledně možnosti výkonu práce na základě víz a povolení k zaměstnání, protože v současnosti zákon o pobytu cizinců rozlišuje povolení k pobytu a dlouhodobá a krátkodobá víza. Rovněž budou eliminovány problémy, které předchozí právní úprava působila osobám, které mají volný přístup na trh práce ČR a do ČR cestují pouze na základě cestovního dokladu, případně osobám, které pobývají na území ČR (po dobu 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů) na základě oprávnění k pobytu vydaného některým členským státem EU.

f) Povolení k zaměstnání vydávané ÚP ČR

Pokud v průběhu řízení o prodloužení povolení k zaměstnání skončí platnost povolení k zaměstnání a cizinec podal žádost o prodloužení ve lhůtě stanovené zákonem o zaměstnanosti, bude na základě ustanovení § 89 odst. 4 zákona o zaměstnanosti oprávněn k výkonu zaměstnání na základě tzv. fikce oprávnění k výkonu zaměstnání. Touto úpravou je řešena situace, kdy v průběhu řízení o žádosti o prodloužení povolení k zaměstnání správní orgán nebude ve zvláště složitých případech schopen vyřídit žádost o prodloužení povolení k zaměstnání ve lhůtě 30 dnů. Cizinec může tedy být v těchto případech zaměstnán pouze za předpokladu, že je oprávněn legálně pobývat na území ČR.

Podle ustanovení § 89 odst. 5 zákona o zaměstnanosti je umožněno držitelům povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování, aby si požádali pro účely výkonu zaměstnání o povolení k zaměstnání. Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování se vydává cizincům, kteří hodlají na území ČR uskutečnit tzv. významnou investici, a poskytuje jim i určitá zvýhodnění oproti standardnímu pobytovému oprávnění za účelem podnikání, vzhledem k tomu, že se jedná o nástroj na podporu ekonomické migrace, která by měla být pro ČR přínosem.

V rámci sjednocení požadavků pro vydání povolení k zaměstnání byly v ustanovení § 91 zákona o zaměstnanosti rozšířeny náležitosti, které musí obsahovat žádost o vydání povolení k zaměstnání. Nově musí být doloženy tyto náležitosti: pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti nebo smlouva o smlouvě budoucí, v níž se strany zavazují v ujednané lhůtě uzavřít pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti, doklady osvědčující odbornou způsobilost pro výkon

požadovaného zaměstnání, u regulovaného povolání doklady dokládající splnění podmínky podle jiného právního předpisu.

Pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti nebo smlouva o smlouvě budoucí musí obsahovat kromě povinných náležitostí stanovených zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), také dobu trvání základního pracovněprávního vztahu, výši mzdy, platu nebo odměny, délku sjednané týdenní pracovní doby a výměru dovolené v souladu s právními předpisy.

ÚP ČR přihlíží k situaci na trhu práce při prodloužení povolení k zaměstnání ve všech případech kromě povolení k zaměstnání vydávaného podle ustanovení § 95 a ustanovení § 97 zákona o zaměstnanosti. V ostatních případech je potřeba zjistit, zdali na dané pracovní místo neexistuje vhodný kandidát z řad uchazečů o zaměstnání, zájemců o zaměstnání nebo osob s volným přístupem na trh práce ČR.

V ustanovení § 99 zákona o zaměstnanosti byla provedena úprava v souvislosti s transpozicí směrnice 2014/36/EU a sjednocení důvodů pro nevydání povolení k zaměstnání. Doplnují se stávající důvody, pro které nelze cizinci vydat povolení k zaměstnání, a to pokud jím předložené dokumenty byly získány podvodným způsobem, či padělány, pozměněny, nebo v nich byly uvedeny nepravdivé údaje, dále pokud jeho zaměstnavateli byla v období 4 měsíců předcházejících podání žádosti o povolení k zaměstnání pravomocně uložena pokuta za umožnění výkonu nelegální práce, anebo pokud byla jeho zaměstnavateli v období 3 měsíců předcházejících podání žádosti o vydání povolení k zaměstnání pravomocně uložena pokuta vyšší než 50 000 Kč za porušení povinnosti vyplývající z pracovněprávních předpisů nebo za porušení povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů, jejichž dodržování kontroluje SÚIP nebo OIP, anebo byl-li na majetek jeho zaměstnavatele na základě pravomocného rozhodnutí soudu prohlášen konkurs a tento konkurs doposud nebyl zrušen.

g) Zaměstnanecká karta

Z ustanovení § 42g odst. 8 zákona o pobytu cizinců vyplývá, že držitelé zaměstnanecké karty se umožní zaměstnání na další pracovní pozici u téhož nebo u jiného zaměstnavatele za splnění mírnějších podmínek. V případě zaměstnání na

další pracovní pozici se tak splnění podmínky týdenní pracovní doby v rozsahu nejméně 15 hodin nebude vyžadovat. Základní podmínkou však je, že zůstanou zachovány podmínky, za nichž byla cizinci zaměstnanecká karta vydána. Podmínkou pro udělení souhlasu se zaměstnáním cizince na další pracovní pozici u téhož nebo u dalšího zaměstnavatele je, že se musí jednat o zaměstnání na pozici, která je rovněž uvedena v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty a cizinec má odbornou způsobilost pro výkon zaměstnání. Přitom se uplatní úprava základní sazby minimální hodinové mzdy, jak je stanovena nařízením vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

h) Úpravy v oblasti agenturního zaměstnávání cizinců

Dne 29. července 2017 nabyla účinnosti část zákona č. 206/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Zákon o zaměstnanosti se mění v oblasti dočasného přidělování cizinců k výkonu práce u uživatele agenturou práce (změna ustanovení § 66 a § 95 odst. 4 zákona o zaměstnanosti).

Změnou ustanovení § 66 zákona o zaměstnanosti je umožněno, aby agentura práce dočasně přidělila k výkonu práce u uživatele zaměstnance, kterému byla vydána zaměstnanecká karta, modrá karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání. S touto změnou souvisí i úprava ustanovení § 95 odst. 4 zákona o zaměstnanosti, ve kterém je stanoveno, za jakých podmínek může ÚP ČR vydat povolení k zaměstnání⁶ v případech, že cizinec, jehož zaměstnavatelem je zahraniční subjekt, je svým zaměstnavatelem na základě smlouvy s českou právnickou nebo fyzickou osobou vyslán k výkonu práce na území ČR k plnění úkolů vyplývajících z této smlouvy a obsahem této smlouvy je dočasné přidělení cizince k výkonu práce u uživatele.

S účinností od 28. listopadu 2017 v návaznosti na výše uvedenou úpravu v oblasti agenturního zaměstnávání došlo nařízením č. 374/2017 Sb., ze dne 23. října 2017

---

⁶ Krajská pobočka ÚP ČR může cizinci vydat povolení k zaměstnání pouze tehdy, pokud bylo jeho zahraničnímu zaměstnavateli vydáno povolení ke zprostředkování zaměstnání a současně se jedná o oznámené volné pracovní místo, které nelze s ohledem na požadovanou kvalifikaci nebo nedostatek volných pracovních sil obsadit jinak.

k novelizaci nařízení vlády č. 64/2009 Sb., o stanovení druhu prací, které agentura práce nemůže formou dočasného přidělení k výkonu práce u uživatele zprostředkovávat. Jedná se o práce v podzemí hlubinných dolů, dále o takové druhy prací, k jejichž výkonu postačuje nižší stupeň vzdělání než střední vzdělání s maturitní zkouškou s výjimkou druhů prací uvedených v příloze k tomuto nařízení.

i) Institut nespolehlivého zaměstnavatele

Institut nespolehlivého zaměstnavatele, který byl zaveden k 15. srpnu 2017, představuje účinný nástroj prevence rizik, která by vyplývala z povolení pobytu občanů třetích států za účelem zaměstnání u zaměstnavatele, který neplní své zákonné povinnosti, porušuje právní předpisy nebo se nenachází ve stabilní ekonomické situaci. Za nespolehlivého je podle definice uvedené v novém ustanovení § 178f zákona o pobytu cizinců považován zaměstnavatel, který není bezdlužnou osobou, kterému byla v období 4 měsíců předcházejících podání žádosti o zaměstnaneckou kartu pravomocně uložena pokuta za umožnění výkonu nelegální práce, který nevyvíjí ekonomickou činnost v předmětu svého podnikání nebo se skutečnost, že vyvíjí ekonomickou činnost v předmětu svého podnikání, nepodařilo ověřit, který za období posledního roku nesplnil povinnost přihlásit svého zaměstnance k účasti na pojistném na sociální zabezpečení nebo veřejném zdravotním pojištění, který je v likvidaci, nebo jehož sídlo uvedené ve veřejných rejstřících není skutečné. Nespolehlivost zaměstnavatele je zákonným důvodem pro zamítnutí žádosti cizince o zaměstnaneckou kartu a slouží tak k ochraně zaměstnanců před riziky spojenými se zaměstnáním u neseriózního zaměstnavatele. OAMP MV se proto při posuzování žádostí o zaměstnaneckou kartu zaměřuje na vážná a systematická porušování povinností ze strany zaměstnavatelů.

III. ČÁST – STATISTIKY LEGÁLNÍCH EKONOMICKÝCH MIGRANTŮ V ČR

Uvedené statistické údaje jsou podstatné pro komplexní představu o tom, jak velký zájem mají zahraniční státní příslušníci o pracovní působení na území ČR.

5. Žádosti o vydání pobytových oprávnění

Zastupitelské úřady ČR (dále jen „ZÚ“) působí jako základní článek správních orgánů v procesu povolování vstupu a pobytu cizinců na území ČR, resp. ostatních členských států schengenského prostoru. Podmínky pro udělování krátkodobých (schengenských) víz a postup v procesu udělování těchto víz stanoví nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex), který představuje základní nástroj pro provádění vízové politiky v praxi. Správnou aplikaci vízového kodexu zajišťuje Příručka pro zpracování žádostí (tzv. Handbook), jejímž účelem je poskytnout konzulárním pracovníkům pomocné vodítko pro řešení praktických otázek při výkonu vízové agendy na ZÚ a praktická harmonizace v konkrétních destinacích je ve většině případů řešena pod dohledem Delegation EU v rámci tzv. místní schengenské spolupráce (LSC – Local Schengen Cooperation).

ZÚ jsou zpravidla prvním úřadem ČR (v některých případech také i jediným), který se osobně setkává se žadatelem při podávání žádosti. Do kompetence ZÚ přísluší rozhodování o žádostech o udělení schengenského víza, tj. o víza k pobytu do 90 dnů v průběhu 180denního období. ZÚ je v těchto případech oprávněn přijímat žádosti, zpracovávat je a na základě získaných poznatků a zjištění po posouzení skutkového stavu o žádosti rozhodnout. Pro účely tohoto materiálu je třeba se dále zabývat problematikou schengenských víz za účelem zaměstnání.

V případě tzv. národních pobytových oprávnění (tj. dlouhodobých víz a povolení k pobytu na území ČR nad 90 dnů) ZÚ žádosti přijímají a odesílají k rozhodnutí příslušným pracovištím OAMP MV. Po rozhodnutí o žádosti ZÚ vyznačují v případě kladného rozhodnutí OAMP MV příslušné vízum do cestovního dokladu cizince, popř. je-li o žádosti rozhodnuto negativně, doručují ZÚ rozhodnutí OAMP MV o neudělení dlouhodobého víza nebo povolení k pobytu žadatelům.

Tabulka 2: Statistika udělených pobytových oprávnění a realizovaných povolení k dlouhodobému pobytu

Výdělečné účely pobytu	Počet kladných rozhodnutí vydaných MV za rok 2017
DLOUHODOBÁ VÍZA	
Podnikání - OSVČ	614
Podnikání - účast v právnické osobě	142
Vědecký výzkum	39
POVOLENÍ K DLOUHODOBÉMU POBYTU	
Zaměstnanecká karta	14 957
Modrá karta	229
Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance	2
Vědecký výzkum	274
Výdělečné účely pobytu	Počet cizinců s realizovaným dlouhodobým pobytem k 31. 12. 2017
Podnikání - OSVČ	10 553
Podnikání - účast v právnické osobě	2 690
Vědecký výzkum	895
Zaměstnanecká karta	33 512
Modrá karta	513

Zdroj: OAMP, Cizinecký informační systém

Podle příslušných ustanovení zákona o zaměstnanosti se MV v roce 2017 zabývalo problematikou vydávání závazných stanovisek pro účely řízení ve věci udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání vedených na ÚP ČR – generální ředitelství.

MV vydává závazná stanoviska v souladu s ustanovením § 60a zákona o zaměstnanosti na základě žádostí ÚP ČR – generální ředitelství. MV při vydávání závazného stanoviska posuzuje udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání z hlediska ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany práv třetích osob. MV vyhodnocuje informace získané ze zdrojů Policie ČR a zpravodajských služeb.

Zaměřuje se na ověření existence žádajících právnických a fyzických osob v místě jejich sídla a pracoviště, dále na zjištění trestněprávní bezúhonnosti jednatelů a odpovědných osob. V roce 2017 zpracovalo MV celkem 1070 žádostí, z toho 39 žádostí podaly fyzické osoby, 1031 šetření se týkalo osob právnických. Po posouzení informací získaných v součinnosti s Policií ČR a zpravodajskými službami bylo vydáno 180 stanovisek nesouhlasných, 889 souhlasných, 1 žádost byla vzata zpět. Odvolání bylo posouzeno celkem 14.

Statistické údaje za rok 2017⁷

Schengenská víza

Ze statistiky Ministerstva zahraničních věcí (dále jen „MZV“) vyplývá, že v roce 2017 bylo podáno celkem 623 525 žádostí o schengenská víza⁸, z toho celkem 42 435 za účelem zaměstnání. Kladně bylo rozhodnuto 39 224 žádostí za účelem zaměstnání (tj. 92,4 %). Podíl podaných žádostí o schengenská víza za účelem zaměstnání z celkového počtu všech podaných žádostí o schengenská víza v roce 2017 činil 0,7 %. Podíl udělených schengenských víz za účelem zaměstnání z celkového počtu všech udělených schengenských víz činil v roce 2016 rovněž 0,7 %.

Ve srovnání s rokem 2016 došlo v roce 2017 k nárůstu v počtu podaných žádostí o schengenské vízum. Zvýšení počtu podaných žádostí o vízum (a v návaznosti na to udělených víz) v roce 2017 je determinováno především opětovným zájmem ruské a čínské klientely o ČR. V celkovém objemu počtu podávaných žádostí byl zaznamenán nárůst oproti roku 2016 o 21,4 % (celkem 133 625 žádostí).

V případě podávaných žádostí o schengenské vízum za účelem zaměstnání byl zaznamenán rapidní nárůst o 56,7 % (v roce 2017 bylo podáno o 24 077 žádostí více než v roce 2016). Současně došlo i k nárůstu počtu udělených schengenských víz za stejným účelem (v roce 2017 bylo uděleno o 23 355 víz za účelem zaměstnání více než v roce 2016, což představuje nárůst o 40,4 %). Celková míra úspěšnosti podaných žádostí v roce 2017 mírně poklesla (v roce 2017 dosáhla úspěšnost 95,53 %).

---

⁷ Údaje se vztahují k žádostem občanů třetích zemí o vydání pobytového oprávnění za účelem zaměstnání, podnikání, účasti v právnické osobě a vědeckého výzkumu.

⁸ Údaj k 10. 4. 2018.

Tabulka 3: Úspěšnost podaných žádostí – Schengenská víza

Účel pobytu	Počet podaných žádostí v r. 2017	Počet kladně vyřízených žádostí	Úspěšnost vyjádřená v %
zaměstnání	42 435	39 224	92,4 %

Zdroj: MZV

Dlouhodobá víza a dlouhodobé pobyty

Z hlediska sledované problematiky jsou relevantní údaje o žádostech o pobytové tituly za následujícími účely:

- zaměstnání (žádosti o tzv. zaměstnaneckou kartu);
- zaměstnání – společník v právnické osobě (žádost o dlouhodobé vízum za účelem výkonu práce v pracovněprávním vztahu k dané právnické osobě);
- dlouhodobé vízum za účelem pobytu „podnikání - osoba samostatně výdělečně činná“ (dále jen „OSVČ“) a „výkonný manažer - účast v právnické osobě“;
- povolení k dlouhodobému pobytu za účelem pobytu „zaměstnání ve zvláštních případech (tzv. modrá karta) a „výzkumný pracovník“.

Tabulka 4: Úspěšnost podaných žádostí – dlouhodobá víza

Účel pobytu	Počet podaných žádostí v r. 2017	Počet kladně vyřízených žádostí	Úspěšnost vyjádřená v %
Zaměstnání	19 175	13 651	71,19 %
Podnikání/OSVČ	1 018	588	57,76 %
Výkonný manažer - účast v právnické osobě	461	185	40,13 %
Modrá karta	265	193	72,83 %
Výzkumný pracovník	337	275	81,60 %

Zdroj: MZV

Údaje uvedené v tabulce 4 vykazují počet podaných žádostí v roce 2017 (přičemž řízení v některých případech nebylo v roce 2017 ukončeno) a počet udělených víz v roce 2017 (některé žádosti byly podány již v předchozím období). V porovnání s rokem 2016 došlo v roce 2017 k výraznému nárůstu počtu podaných žádostí o pobytový titul u účelu pobytu „zaměstnání“ (o cca 96,67 %), tento prudký nárůst lze přičíst enormnímu zájmu o zaměstnanecké karty, zejména pak na území Ukrajiny a Mongolska, míra úspěšnosti zůstala obdobná (cca 71 %). Změna byla zaznamenána také u žádostí podávaných za účelem pobytu „podnikání (OSVČ)“, kdy v roce 2017 došlo v porovnání s rokem 2016 ke snížení počtu podaných žádostí o cca 13,06 % (míra úspěšnosti podaných žádostí za tímto účelem pobytu klesla o cca 5 %). Pokud jde o žádosti k účelu pobytu „podnikání – výkonný manažer v právnické osobě“, došlo v porovnání s rokem 2016 k nárůstu počtu přijatých žádostí o 15,03 % (nárůst míry úspěšnosti podaných žádostí byl zaznamenán velmi malý, cca o 5,95 %).

O modrou kartu požádalo v roce 2017 o 103 žadatelů více než v roce 2016, podíl úspěšných žádostí vzrostl o 63,58 %. Přibližně stejný byl zájem o pozici výzkumného pracovníka. V roce 2017 bylo za tímto účelem podáno o 134 žádostí více než v roce 2016, podíl úspěšných žádostí se tak snížil o 6,08 %.

V tabulce 5 jsou uvedeny údaje týkající se počtu kladně vyřízených žádostí u vyjmenovaných účelů pobytů, a to z hlediska genderového.

Tabulka 5: Úspěšnost podaných žádostí – ženy a muži

Účel pobytu	Počet kladně vyřízených žádostí v r. 2017 ŽENY	Počet kladně vyřízených žádostí v r. 2017 MUŽI	Počet kladně vyřízených žádostí v r. 2017 BEZ URČENÍ POHLAVÍ
Zaměstnání	3 894	9 754	3
Podnikání/OSVČ	304	284	0
Výkonný manažer - účast v právnické osobě	51	133	1
Modrá karta	48	145	0
Výzkumný pracovník	87	188	0

Zdroj: MZV

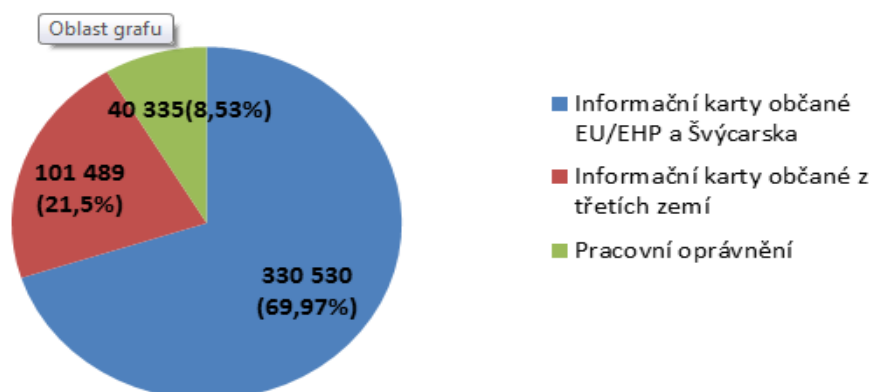
6. Legální zaměstnávání zahraničních pracovníků

Níže uvedené počty zahraničních pracovníků se týkají cizinců a občanů EU⁹ v postavení zaměstnanců.

K 31. prosinci 2017 bylo ÚP ČR evidováno 472 354 dokumentů týkajících se zahraničních pracovníků v postavení zaměstnanců (v roce 2016 to bylo 382 889), z toho bylo 15 162 platných povolení k zaměstnání (v roce 2016 to bylo 8 008), 101 489 informačních karet cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartu (v roce 2016 to bylo 76 046) a 330 530 informačních karet občanů EU (v roce 2016 to bylo 284 148). Ke konci roku 2017 bylo též MPSV evidováno 24 753 držitelů zaměstnaneckých karet, 413 modrých karet a 7 zelených karet.

⁹ Statistické údaje týkající se občanů EU v této zprávě obsahují údaje týkající se: občanů států EU, jejich rodinných příslušníků, občanů států EHP, jejich rodinných příslušníků, občanů Švýcarska a jejich rodinných příslušníků.

Graf 1: Zahraniční zaměstnanost v ČR k 31. 12. 2017

Zdroj: MPSV

V roce 2017 byl patrný trend zvyšování počtu vydaných povolení k zaměstnání a zaměstnaneckých karet, dále se výrazně navýšil počet informačních karet všech kategorií. Podrobnější čísla s rozpadem podle jednotlivých zemí jsou uvedena v tabulkách níže. V praxi se často nelegální zaměstnávání týká obou skupin zahraničních občanů (cizinců ze třetích zemí a občanů EU), je proto nezbytné v mnohém pohlížet na tento jev jako na jeden propojený celek. Z toho důvodu se údaje týkají všech zahraničních pracovníků.

Tabulka 6: Zahraniční pracovníci na trhu práce ČR k 31. 12. 2017

		Občané členských států EU/EHP a Švýcarska včetně rodinných příslušníků	Občané nečlenských států EU/EHP a Švýcarska
Vstup na trh práce na základě pracovního oprávnění	Zaměstnanecká karta	x	24 753
	Povolení k zaměstnání	x	15 162
	Modrá karta	x	413
	Zelená karta	x	7
Volný vstup na trh práce		330 530	101 489
Celkem		330 530	141 824
		472 354	

Zdroj: MPSV

Tabulka 7: Zaměstnanost občanů členských států EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinných příslušníků podle státní příslušnosti k 31. 12. 2017

Státy			Informační karty
1.	SVK	Slovensko	177 059
2.	ROU	Rumunsko	39 504
3.	POL	Polsko	39 083
4.	BGR	Bulharsko	31 528
5.	HUN	Maďarsko	15 230
6.	DEU	Německo	4 409
7.	GBR	Velká Británie	3 736
8.	ITA	Itálie	3 274
9.	FRA	Francie	3 250
10.	ESP	Španělsko	2 027
11.	LTU	Litva	1 513
12.	NLD	Nizozemsko	1 315
13.	AUT	Rakousko	1 279
14.	HRV	Chorvatsko	1 249
15.	GRC	Řecko	1 187
16.	LVA	Lotyšsko	892
17.	PRT	Portugalsko	818
18.	BEL	Belgie	654
19.	SWE	Švédsko	488
20.	IRL	Irsko	445
21.	FIN	Finsko	325
22.	SVN	Slovinsko	302
23.	DNK	Dánsko	272
24.	CHE	Švýcarsko	242
25.	EST	Estonsko	200
26.	NOR	Norsko	113
27.	CYP	Kypr	58
28.	MLT	Malta	36
29.	LUX	Lucembursko	21
30.	ISL	Island	20
31.	LIE	Lichtenštejnsko	1
Celkem			330 530

Zdroj: MPSV

Tabulka 8: Zaměstnanost cizinců podle státní příslušnosti k 31. 12. 2017

Státy			Celkem	Z toho	
				Pracovní oprávnění ¹⁰	Informační karty
1.	UKR	Ukrajina	81 695	23 680	58 015
2.	RUS	Rusko	11 080	1 879	9 201
3.	VNM	Vietnam	9 805	1 622	8 183
4.	MNG	Mongolsko	4 395	1 866	2 529
5.	MDA	Moldavsko	3 726	1 029	2 697
6.	CHN	Čína	2 856	707	2 149
7.	BLR	Bělorusko	2 679	695	1 984
8.	KAZ	Kazachstán	2 318	199	2 119
9.	IND	Indie	1 928	1 085	843
10.	USA	Spojené státy	1 892	570	1 322
11.	SRB	Srbsko	1 654	718	936
12.	BIH	Bosna a Hercegovina	1 060	589	471
13.	UZB	Uzbekistán	1 019	341	678
14.	TUR	Turecko	982	330	652
15.	MKD	Makedonie	919	300	619
16.	TUN	Tunisko	689	100	589
17.	ARM	Arménie	683	155	528
18.	EGY	Egypt	579	105	474
19.	KGZ	Kyrgyzstán	389	100	289
20.	DZA	Alžírsko	379	16	363
21.	BRA	Brazílie	370	162	208
22.	SYR	Sýrie	350	44	306
23.	GEO	Gruzie	336	74	262
24.	CAN	Kanada	330	80	250
25.	AZE	Ázerbájdžán	323	98	225
26.	MEX	Mexiko	319	78	241
27.	GHA	Ghana	301	12	289
28.	XXK	Kosovo	286	70	216
29.	ISR	Izrael	268	65	203
30.	NGA	Nigérie	233	16	217
		Ostatní státy	7 981	3 550	4 431
Celkem			141 824	40 335	101 489

Zdroj: MPSV

¹⁰ Zahrnuje povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty, modré karty a zelené karty.

IV. ČÁST – PŘEHLED AKTIVIT JEDNOTLIVÝCH RESORTŮ

7. Výsledky kontrolní činnosti SÚIP

Kontroly nelegálního zaměstnávání byly SÚIP zařazeny mezi hlavní kontrolní úkoly orgánů inspekce práce i v roce 2017. Kontroly nelegálního zaměstnávání cizinců byly v roce 2017 primárně realizovány v rámci kontrolního úkolu „Kontroly nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců“. Kontrolní činnost OIP se cíleně zaměřovala především na pracoviště většího rozsahu, s větší pravděpodobností výskytu nelegální práce. V tomto případě pak byly kontroly prováděny větším počtem inspektorů, kteří v případě potřeby rotovali mezi okresy v rámci územní působnosti inspektorátu. Kontroly byly prováděny cíleně, s důsledným monitoringem pracovišť před kontrolou. Za účelem zvýšení efektivity prováděných kontrol bylo nutné modifikovat některé kontrolní postupy, zejména s ohledem na problematiku vysílání zaměstnanců z jiných členských států EU na území ČR. Při plánování kontrol inspektoráty využívaly rovněž podněty ke kontrolám občanů, zaměstnanců, sociálních partnerů, informací získaných na základě vlastní kontrolní činnosti a rovněž zohlednily zkušenosti z kontrolní činnosti zaměřené na nelegální zaměstnávání v předchozích obdobích.

Předmětem kontrol nelegálního zaměstnávání bylo zejména ověření, zda:

- je práce pro právnickou nebo fyzickou osobu vykonávána na základě pracovněprávního vztahu;
- cizinec vykonává práci na území ČR v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou;
- cizinec disponuje platným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou a platným povolením k pobytu, pokud je zákon vyžaduje;
- zaměstnavatelé plní základní povinnosti v oblasti zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí, v oblasti pracovních vztahů a podmínek a v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „BOZP“).

Inspektoři se ve své kontrolní praxi opakovaně setkávali s případy nelegálního zaměstnávání realizovaného formou zastřenému výkonu závislé práce. Typicky se jednalo o výkon nelegální práce formou tzv. „švarcsystému“, kdy byl pracovněprávní vztah zastírán uzavřením obchodní smlouvy mezi OSVČ a jiným podnikajícím subjektem. V roce 2017 byl zaznamenán orgány inspekce práce nárůst počtu zjištěných nelegálně zaměstnaných cizinců a případů zneužívání institutu vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státě EU. Při kontrolách se inspektoři rovněž častěji setkávali s případy padělaného cestovního dokladu občana EU, který byl při kontrole předložen cizincem.

V roce 2017 byly OIP realizovány tři celostátní mimořádné kontrolní akce. Jednalo se o mimořádnou preventivní kontrolní akci zaměřenou na vysílání pracovníků v silniční dopravě na území ČR. Jejím cílem bylo především informování a monitoring zahraničních zaměstnavatelů provozujících mezinárodní kamionovou dopravu v souvislosti s novelizací ustanovení § 136 zákona o zaměstnanosti, které zavedlo v odstavci 2 povinnost zaměstnavatele usazeného v jiném členském státu EU, který v rámci nadnárodního poskytování služeb vyslal svého zaměstnance k dočasnému výkonu práce do ČR, uchovávat v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu, a to přeložených do českého jazyka. Další dvě mimořádné kontrolní akce cílily na kontrolu nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizích státních příslušníků v ubytovacích zařízeních a kontrolu nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizích státních příslušníků v provozovnách stánkového prodeje v obchodních centrech.

Kontroly zaměřené na oblast nelegálního zaměstnávání cizinců byly rovněž jednotlivými OIP realizovány formou regionálních kontrolních akcí. Při stanovení jejich zaměření inspektoráty přihlížely zejména k regionálním specifikům a svým zkušenostem z kontrolní činnosti.

Přestože byly kontroly nelegálního zaměstnání primárně zaměřeny na kontrolu výkonu nelegální práce, byla jejich běžnou součástí také kontrola dalších povinností zaměstnavatele stanovených zákonem o zaměstnanosti. Jednalo se především o kontrolu plnění informační a evidenční povinnosti zaměstnavatele při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí, plnění povinnosti mít v místě pracoviště kopie dokladů

prokazujících existenci pracovněprávního vztahu, a základních povinností v oblasti pracovních vztahů a podmínek (na úseku pracovního poměru, pracovní doby, odměňování) a BOZP. Pokud byly při kontrole zjištěny zásadní či systémové nedostatky v oblasti BOZP při práci nebo v oblasti pracovních vztahů a podmínek, byla kontrola provedena ve spolupráci s inspektory, specialisty pro danou oblast. Nedílnou součástí kontrolní činnosti bylo také poskytování základního pracovněprávního poradenství.

Velká část kontrol byla realizována za úzké spolupráce se Službou cizinecké policie, Celní správou České republiky (dále jen „Celní správa ČR“), ÚP ČR a Českou správou sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“). Ve vybraných případech výsledky kontrolní a přestupkové činnosti předávaly OIP dalším orgánům a institucím, například Rejstříkovým soudům, Živnostenským úřadům a Finančním úřadům.

V roce 2017 došlo k navázání užší spolupráce s ČSSZ, spočívající v ověřování plnění povinností zaměstnavatele při zaměstnávání cizinců ve vazbě na sociální pojištění. SÚIP je rovněž aktivně zapojen v systému pro výměnu informací o vnitřním trhu členských zemí EU (IMI). V roce 2017 přijal úřad od zahraničních partnerů celkem 76 žádostí o poskytnutí informací a sám do systému IMI zadal 54 takových žádostí.

Počty provedených kontrol a zjištěných nelegálně zaměstnaných osob

V roce 2017 bylo v rámci hlavního kontrolního úkolu „Kontroly nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců“ a dalších kontrolních úkolů provedeno celkem 9 707 kontrol, zaměřených na možný výkon nelegální práce. Z uvedeného počtu kontrol bylo 252 kontrol provedeno v rámci celostátních mimořádných kontrolních akcí.

Kontrolní činnost byla realizována také s využitím vnějších podnětů ke kontrole zaměřených svým obsahem na nelegální práci, kterých orgány inspekce práce v roce 2017 obdržely celkem 1 787. Z tohoto počtu upozorňovalo 1 491 podnětů na výkon nelegální práce občanů ČR, 296 podnětů na výkon nelegální práce občanů jiných členských států EU a v 502 případech se podněty týkaly výkonu nelegální práce cizinců.

Kontroly byly realizovány u celkem 8 144 subjektů, z tohoto počtu bylo zkontrolováno celkem 3 093 fyzických osob a 5 051 právnických osob. Při těchto kontrolách bylo zjištěno celkem 7 332 porušení pracovněprávních předpisů, a to jak v oblasti dodržování povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti, včetně zákazu nelegálního zaměstnávání, tak v oblasti základních institutů pracovních vztahů a podmínek a BOZP, které byly rovněž součástí předmětu kontroly.

V rámci provedených kontrol bylo OIP zjištěno celkem 2 918 osob vykonávajících nelegální práci. Z tohoto celkového počtu se v 767 případech jednalo o občany ČR, dále v 234 případech o občany jiných členských států EU a v 1 917 případech o cizince. Již v roce 2016 byl z výsledků kontrolní činnosti patrný výrazný pokles počtu zjištěných nelegálně zaměstnaných občanů ČR a naopak nárůst počtu nelegálně zaměstnaných cizinců. Stejný trend byl zaznamenán také v roce 2017. Jednou z příčin zvýšení počtu zjištěných nelegálně pracujících cizinců je zejména současný vývoj na trhu práce a poptávka po pracovní síle, kterou do jisté míry již není možné uspokojit nabídkou pracovní síly z ČR a dalších zemí EU. Mimo legální způsoby zaměstnání cizinců tak řada zaměstnavatelů řešila tuto situaci nelegálním zaměstnáváním.

Tabulka 9: Počet zjištěných nelegálně pracujících osob ve vztahu k počtu kontrol, vývoj v letech 2012 - 2017

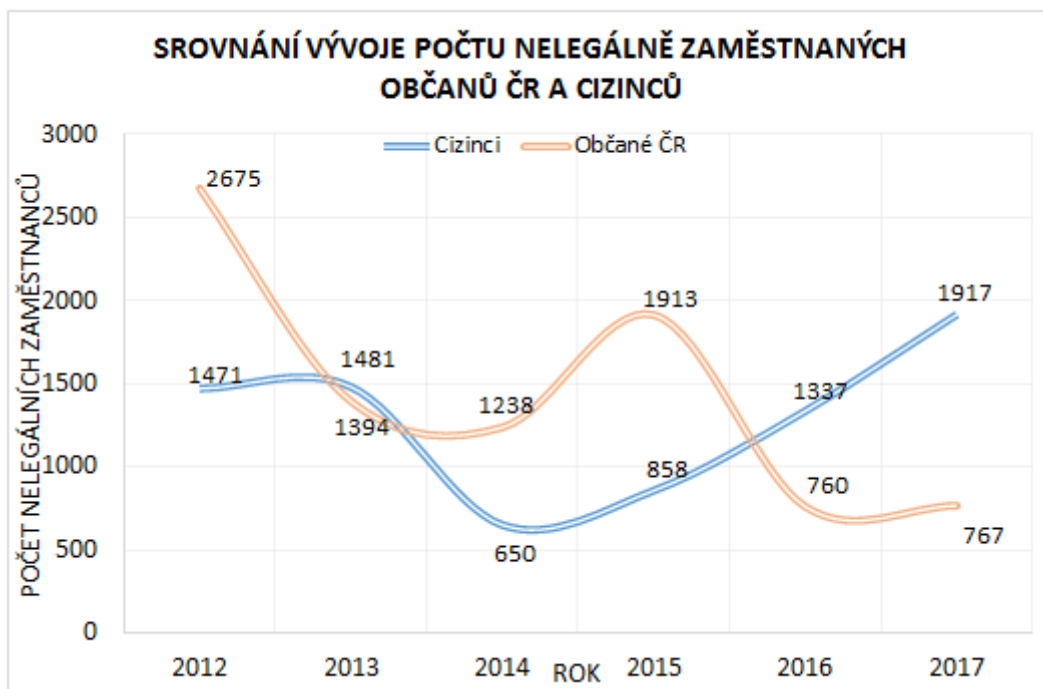
Rok	Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
		občané ČR	občané EU	cizinci	celkem
2012	35 557	2 675	430	1 471	4 576
2013	36 101	1 394	295	1 481	3 170
2014	15 911	1 238	184	650	2 072
2015	9 583	1 913	294	858	3 065
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918

Zdroj: SÚIP

O rostoucí efektivnosti kontrolní činnosti a vhodně zvolených kontrolovaných osobách svědčí časový vývoj počtu zjištěných nelegálně zaměstnaných osob ve

vztahu k počtu kontrol. Přestože počet kontrol od let 2012 – 2013 klesl, počet zjištěných nelegálně zaměstnaných osob se pohybuje stále kolem 3 000 osob.

Graf 2: Srovnání vývoje počtu nelegálně zaměstnaných občanů ČR a cizinců, vývoj v letech 2012 - 2017

Zdroj: SÚIP

Nejčastěji zjištěnými cizinci byli v roce 2017 občané státní příslušnosti Ukrajina (1 563 osob), Moldavsko (145 osob) a Vietnam (119 osob).

Tabulka 10: Nelegálně zaměstnaní cizinci – nejčtenější státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet osob
Ukrajina	1 563
Moldavsko	145
Vietnam	119
Mongolsko	15
Srbsko	13
Ruská federace	9
Bělorusko	5
Thajsko	4
Bangladéš	4
Makedonie	4
Ostatní země	36
Celkem	1 917

Zdroj: SÚIP

Mezi nejčastěji zjištěné nelegálně zaměstnané pracovníky z jiných členských zemí EU patřili v roce 2017 občané Slovenska (96 osob), Bulharska (71 osob), Rumunska (34 osob), Maďarska (19 osob) a Polska (11). V porovnání s rokem 2016 došlo zejména k nárůstu počtu občanů Bulharska (v roce 2016 se jednalo o 15 zjištěných nelegálně pracujících občanů Bulharska).

Tabulka 11: Nelegálně zaměstnaní občané států EU – nejčtenější státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet osob
Slovensko	96
Bulharsko	71
Rumunsko	34
Maďarsko	19
Polsko	11
Ostatní	3
Celkem	234

Zdroj: SÚIP

Z pohledu formy nelegální práce cizinců se v 789 případech jednalo o výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah, tedy bez uzavřené pracovní smlouvy, dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, čímž došlo k porušení ustanovení § 5 písm. e) bodu 1 zákona o zaměstnanosti. V 1 530 případech se jednalo o výkon nelegální práce cizince v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení nebo v rozporu se zaměstnaneckou kartou nebo modrou kartou, čímž došlo k porušení ustanovení § 5 písm. e) bodu 2 zákona o zaměstnanosti, a v 73 případech bylo konstatováno porušení ustanovení § 5 písm. e) bodu 3 zákona o zaměstnanosti, spočívající ve výkonu práce cizincem bez platného povolení k pobytu na území ČR.

Inspektoři se nejčastěji setkávali s výkonem nelegální práce v odvětví stavebnictví (18 % z celkového počtu zjištěných osob, v roce 2016 byl zastoupen 20 %), v oblasti zpracovatelského průmyslu (16 % z celkového počtu zjištěných osob, v roce 2016 byl zastoupen 14 %). Dále pak v oboru profesní vědecké a technické činnosti (15 % z celkového počtu zjištěných osob, v roce 2016 byla tato oblast zastoupena 10 %), v oboru ubytování, stravování a pohostinství (12 % z celkového počtu zjištěných osob, v roce 2016 byla tato oblast zastoupena 10 %) a v oboru velkoobchodu a maloobchodu, oprav a údržby motorových vozidel (11 % z celkového počtu zjištěných osob, shodně s rokem 2016).

Tabulka 12: Četnost nelegálního zaměstnávání s ohledem na obor činnosti zaměstnavatele

Odvětví s nejčastějším výskytem nelegální práce	2016	2017
Stavebnictví	20%	18 %
Zpracovatelský průmysl	14%	16 %
Profesní vědecké a technické činnosti	10%	15 %
Ubytování, stravování a pohostinství	10%	12 %
Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržby motorových vozidel	11%	11 %

Zdroj: SÚIP

Cizinci v roce 2017 nejčastěji nelegálně pracovali v sekcích CZ-NACE profesní, vědecké a technické činnosti (363 zjištěných osob), zpracovatelský průmysl (332 osob), stavebnictví (302 osob), ubytování, stravování a pohostinství (185 osob), administrativní a podpůrné činnosti (174 osob).

Nejčastěji se nelegálního zaměstnávání dopouštějí zaměstnavatelé s menším počtem zaměstnanců (kategorie 1 – 9 zaměstnanců a 10 – 49 zaměstnanců) nebo bez přihlášených zaměstnanců. Kontrolní praxe však ukazuje na fakt, že se mnohdy na jednom větším pracovišti nachází více těchto menších zaměstnavatelů. Není tak výjimkou, že po zahájení kontroly jednoho pracoviště je následně zahájena kontrola se třemi až čtyřmi zaměstnavateli.

Cizinci v roce 2017 nejčastěji nelegálně pracovali u zaměstnavatelů 1 – 9 zaměstnanci (566 zjištěných cizinců), 10 – 49 zaměstnanci (317 zjištěných cizinců), s 50 – 249 zaměstnanci (172 zjištěných cizinců). U zaměstnavatelů bez zaměstnanců pracovalo 64 cizinců.

Ačkoliv výsledky kontrol nelegálního zaměstnávání roku 2016 signalizovaly klesající trend v oblasti nelegálního zaměstnávání ve formě tzv. „švarcsystému“, výsledky kontrol v roce 2017 svědčí o opaku. Porušení zákazu výkonu nelegální práce touto formou bylo konstatováno v celkem 308 případech. Nelegální práci touto formou vykonávalo celkem 153 občanů ČR, 27 občanů zemí EU a 128 cizinců.

Sankce uložené v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců

Za porušení právních předpisů v oblasti nelegálního zaměstnávání bylo v roce 2017 uloženo 440 pokut v celkové výši 85 665 000 Kč. Z toho bylo 235 pokut v souhrnné výši 67 692 000 za nelegální zaměstnávání cizinců.

Při kontrolách nelegálního zaměstnávání se inspektoři často setkávali s porušením informační povinnosti v souvislosti se zaměstnáváním cizinců a také porušením ustanovení § 136 zákona o zaměstnanosti, tedy povinnosti mít v místě pracoviště doklady prokazující pracovněprávní vztah. Za porušení informační povinnosti podle ustanovení § 87 zákona o zaměstnanosti bylo v roce 2017 uloženo celkem 455 pokut ve výši 8 599 000 Kč. Za porušení ustanovení § 136 zákona o zaměstnanosti bylo v roce 2017 uloženo celkem 420 pokut ve výši 6 749 500 Kč.

Tabulka 13: Počet a výše pokut za nelegální zaměstnávání uložených v roce 2017¹¹

Důvod uložení pokuty	Počet uložených pokut	Výše uložených pokut v Kč
§ 139 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, výkon nelegální práce fyzickou osobou	2	4 000
§ 139 odst. 1 písm. d) zákona o zaměstnanosti, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bod 1 (výkon práce mimo pracovněprávní vztah) nebo bod 2 (cizinec bez povolení k zaměstnání)	1	5 000
§ 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bod 1 (výkon práce mimo pracovněprávní vztah) nebo bod 2 (cizinec bez povolení k zaměstnání)	424	82 431 000
§ 140 odst. 1 písm. e) zákona o zaměstnanosti, umožnění výkonu nelegální práce podle §5 písm. e) bod 3 (cizinec bez povolení k pobytu)	35	3 225 000

Zdroj: SÚIP

Za umožnění výkonu nelegální práce, zjištěné kontrolami provedenými v roce 2017, bylo uloženo v roce 2017 zaměstnavatelům celkem 79 pokut v celkové výši 16 239 000 Kč.

Za porušení informační povinnosti podle ustanovení § 87 zákona o zaměstnanosti, zjištěné kontrolami provedenými v roce 2017, bylo uloženo celkem 156 pokut ve výši 2 107 500 Kč.

¹¹ Jedná se o pokuty uložené ve správních řízeních v období od 1. 1. do 31. 12. 2017, tj. částečně se může jednat o pokuty za protiprávní jednání zjištěná i kontrolami provedenými v předchozích obdobích. Pokuty nelze sčítat, neboť jedna pokuta může zahrnovat více přestupků.

Za porušení ustanovení § 136 zákona o zaměstnanosti, zjištěné kontrolami provedenými v roce 2017, pak bylo uloženo celkem 149 pokut ve výši 2 356 500 Kč.

Podstatná část pokut za zjištění z kontrol v roce 2017 bude předmětem přestupkového řízení v roce 2018.

Tabulka 14: Počet a výše pokut uložených za nelegální zaměstnávání na základě kontrol SÚIP v roce 2017¹²

Důvod uložení pokuty	Počet uložených pokut	Výše uložených pokut v Kč
§ 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bod 1 (výkon práce mimo pracovněprávní vztah) nebo bod 2 (cizinec bez povolení k zaměstnání)	78	16 091 000
§ 140 odst. 1 písm. e) zákona o zaměstnanosti, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bod 3 (cizinec bez povolení k pobytu)	3	148 000

Zdroj: SÚIP

Podněty ke kontrole nelegálního zaměstnávání cizinců

V roce 2017 bylo přijato celkem 2 034 podnětů v oblasti zaměstnanosti, a to jak od veřejnosti, tak od orgánů veřejné správy. Celkem 1 786 podnětů poukazovalo na porušování právních předpisů v oblasti nelegálního zaměstnávání, z toho 1 491 podnětů upozorňovalo na výkon nelegální práce občanů ČR, v 296 případech se jednalo o podnět poukazující na nelegální práci občanů EU a v 501 případech na výkon nelegální práce cizinců.

Podněty veřejnosti upozorňovaly zejména na výkon nelegální práce občanů ČR a cizinců, na nelegální zaměstnávání uchazečů o zaměstnání, včetně neoprávněného pobírání sociálních dávek a podpory v nezaměstnanosti.

¹² Jedná se o pokuty za protiprávní jednání, zjištěná kontrolami provedenými v roce 2017. Pokuty nelze sčítat, neboť jedna pokuta může zahrnovat více přestupků.

Další zjištěná porušení právních předpisů při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce v roce 2017:

Tabulka 15: Nejčastěji zjištěné porušení zákona o zaměstnanosti

Ustanovení zákona o zaměstnanosti	Popis nedostatku	Počet nedostatků
§ 136 odst. 1	Nesplnění povinnosti mít na pracovišti kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu.	951
§ 87, § 88	Nesplnění povinnosti zaměstnavatelů vůči krajským pobočkám ÚP ČR ve vztahu k zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí.	921
§ 111, § 112, § 113	Ve vztahu k odměňování zaměstnanců (nejčastěji nedodržování minimální mzdy nebo nejnižší úrovně zaručené mzdy a sjednání výše odměny a podmínek jejího poskytování v dohodách o pracích konaných mimo pracovní poměr)	784
§ 14, § 66	Ve vztahu k povinnostem vztahujícím se k agenturnímu zaměstnávání tedy zprostředkování zaměstnání formou dočasného přidělení k výkonu práce u uživatele bez povolení ke zprostředkování zaměstnání nebo bez uzavřené dohody o dočasném přidělení zaměstnance k uživateli.	369
§ 102	Zaměstnavatelé nesplnili evidenční povinnost ve vztahu k zaměstnancům ze zahraničí.	97
Celkový počet porušení		3 122

Zdroj: SÚIP

Tabulka 16: Nejčastěji zjištěné porušení zákoníku práce

Ustanovení zákoníku práce	Popis nedostatku	Počet nedostatků
§ 77 odst. 1	Nesplnění povinnosti mít písemně uzavřenu dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti.	307
§ 75	Nedodrženo ustanovení zákoníku práce ve vztahu k výkonu práce na základě dohody o provedení práce.	192
§ 96	Zaměstnavatel nesplnil povinnost v oblasti vedení evidence odpracované doby.	185
Celkový počet porušení		684

Zdroj: SÚIP

Kontroly dodržování rovného zacházení se zaměřením na odměňování cizinců

Současný vývoj ekonomiky a klesající míra nezaměstnanosti s sebou přináší vyšší poptávku po pracovní síle, kterou nejsou zaměstnavatelé v mnohých případech schopni plně pokrýt z řad tuzemských pracovníků a řeší tak nedostatek pracovníků zaměstnáváním osob ze zahraničí, ať už se jedná o občany EU či cizince. Z těchto důvodů došlo v roce 2017 k zařazení kontrol zaměřených na tuto problematiku mezi hlavní úkoly v oblasti zaměstnanosti.

Z poradenské i kontrolní činnosti orgánů inspekce práce je zřejmé, že znalosti a informovanost cizinců týkající se českých pracovněprávních předpisů, zejména v oblasti odměňování, jsou nedostačující, čehož bývá ze strany zaměstnavatelů nezdůvodněně zneužíváno. V mnohých případech tak dochází k porušování povinnosti rovného zacházení se všemi zaměstnanci, a to právě v oblasti odměňování - mzdových podmínek, příplatků za práci přesčas, za noční práci a za práci v sobotu nebo neděli, či ve ztíženém pracovní prostředí. Zaměstnavatelé se tak často uchylují k rozdílnému odměňování zaměstnanců na srovnatelných pracovních pozicích v případě cizinců a občanů ČR.

OIP bylo v roce 2017 provedeno v této oblasti celkem 213, z toho 204 kontrol bylo dokončeno v průběhu roku 2017.

Kontrolováno bylo 218 subjektů, z toho se ve 205 případech jednalo o právnické osoby a ve 13 případech o podnikající fyzické osoby.

Kontrolní činnost byla prováděna na základě místních znalostí, zkušeností z předchozí kontrolní činnosti a také na základě cíleného monitoringu před zahájením samotné kontroly. Kontroly dodržování rovného zacházení se zaměřením na odměňování cizinců byly prováděny napříč různými obory ekonomické činnosti (nejvíce v oblasti zpracovatelského průmyslu) a zejména na středních a větších pracovištích z pohledu počtu zaměstnanců kontrolovaného subjektu. Z výsledků kontrol vyplývá, což do značné míry koresponduje se současným ekonomickým růstem, že největší počet cizinců je zaměstnán na nekvalifikovaných či méně kvalifikovaných pozicích.

V rámci 204 dokončených kontrol bylo u 60 kontrolovaných subjektů zjištěno celkem 102 porušení pracovněprávních předpisů a 13 porušení pracovněprávních předpisů v oblasti nedodržení podmínek rovného zacházení v odměňování zaměstnanců (nejen cizinců). Také byly zjištěny 4 nelegálně zaměstnávané osoby (cizinci). Nejčastěji se inspektoři setkávali s porušením povinnosti zaměstnavatele informovat o nástupu, změně či ukončení zaměstnání či vyslání příslušnou krajskou pobočku ÚP ČR. Toto porušení bylo v rámci kontrol zjištěno v 52 případech.

Dále bylo zjištěno 22 porušení pracovněprávních předpisů v oblasti odměňování za práci, z čehož se nejčastěji jednalo o porušení spočívající v nedodržování nejnižší úrovně zaručené mzdy (18 porušení).

Při kontrolách byla zjištěna také systémová porušení v odměňování zaměstnanců, kdy za stejnou práci nebo za práci stejné hodnoty a se shodnou týdenní pracovní dobou nebyla stanovena a zúčtována stejná mzda, a to bez ohledu na to, zda se jednalo o cizince či nikoliv.

Za porušení pracovněprávních předpisů zjištěných na základě kontrol provedených pod tímto úkolem bylo v roce 2017 inspektoráty uloženo 10 pokut v celkové výši 415 000 Kč.

8. Preventivní aktivity MPSV

Za zásadní opatření působící preventivně proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců považuje MPSV distribuci relevantních a aktuálních informací. Z toho důvodu aktualizuje jím spravované internetové stránky - např. Integrovaný portál MPSV www.portal.mpsv.cz, stránky SÚIP www.suip.cz, stránky MPSV ve spolupráci s MV www.cizinci.cz zaměřené na integraci cizinců. Podle potřeby vydává informativní publikace - např. v roce 2017 materiál „Základní informace pro cizince o pracovněprávních předpisech v České republice“, či ve spolupráci s MV materiál „Vysílání ukrajinských občanů do České republiky k výkonu práce z jiného členského státu Evropské unie“, a realizuje další aktivity.

Nástrojem prevence je pro cizince rovněž možnost využít poradenství a konzultací státních institucí. MPSV a jemu podřízené organizace proto konzultace a poradenství nejen poskytují, ale rovněž podporují činnost komunitních/sociálních tlumočnicků a interkulturních pracovníků jako kvalitních prostředníků pro komunikaci cizinců s úřady. V roce 2017 proto MPSV vytvořilo pro podřízené organizace (zejména ÚP ČR a SÚIP) informační materiál „Tlumočení pro cizince na úřadech“ o možnosti využití služeb komunitních tlumočnicků, příp. interkulturních pracovníků, pro usnadnění komunikace s klienty z řad cizích státních příslušníků s jazykovou bariérou. V informačním materiálu byly kromě základních informací o tlumočnických službách uvedeny především praktické informace o možnostech využívání tlumočení, a to včetně kontaktů na tlumočnický a organizace tlumočení poskytující.

Z důvodu zajištění dostatečné odborné kapacity zástupců resortu práce a sociálních věcí v oblasti nelegálního zaměstnávání a dalších oblastí s ním spojených (např. zaměstnávání cizinců, agenturní zaměstnávání, mezikulturní kompetence) byly v roce 2017 pořádány odborné semináře, konference a školení. MPSV rovněž směrem k podřízeným organizacím (zejména ÚP ČR a SÚIP) nabídlo možnost zařazení školení na téma interkulturní kompetence (příp. jiné školení na obdobné téma) mezi rozvojové cíle, resp. individuální cíle pro další rozvoj vybraných zaměstnanců pro rok 2018 a roky následující.

Fond dalšího vzdělávání, státní příspěvková organizace MPSV, od 1. března 2016 realizuje projekt „Podpora začleňování cizích státních příslušníků na trh práce“, který je financován z Operačního programu zaměstnanost. V rámci projektu dochází

k propojování jednotlivých aktérů na poli integrace cizinců. Hlavním cílem projektu je zvýšení uplatnitelnosti migrantů na trhu práce ČR prostřednictvím poradenství, vzdělávání a individuální podpory. Specifickými cíli projektu je zmírňování jazykových, sociokulturních, administrativních a dalších bariér migrantů při vstupu na trh práce, prevence nelegálního zaměstnávání a pracovního vykořisťování, zvýšení efektivity využití kvalifikace cizích státních příslušníků na trhu práce a zajištění dostupnosti veřejných služeb v oblasti začleňování migrantů na trh práce a do společnosti prostřednictvím spolupráce ÚP ČR s integračními centry, obecními a krajskými samosprávami a jejich úřady (přenesená působnost) a neziskovým sektorem.

Prevence nelegálního zaměstnávání a pracovního vykořisťování je uskutečňována prostřednictvím následujících obsahových klíčových aktivit:

Klíčová aktivita 1 je zaměřena na individuální práci s cílovou skupinou a její těžiště spočívá v individuálním kariérovém poradenství migrantům a podpoře zapojení komunitních tlumočnicků při poradenství na ÚP ČR. Při individuálním poradenství klienti konzultují svou pozici v práci a své pracovní zkušenosti a jsou poradci podporováni, aby dokázali nalézt a vyjednat si legální zaměstnání a takové pracovní podmínky, které nebudou vůči migrantům nastaveny nerovně. S poradcem klienti také konzultují pracovní místa, o která se ucházejí, a podmínky uzavíraných pracovních smluv.

Klíčová aktivita 2 obsahuje skupinové vzdělávání cílové skupiny ve třech tematických oblastech, v oblasti měkkých dovedností, občanské a finanční gramotnosti. Pětidenní prezenční intenzivní vzdělávací kurz a domácí příprava seznamují migranty (mimo jiné) s typy pracovních smluv v ČR, se systémem sociálního zabezpečení ČR vázaného na legální zaměstnání nebo podnikání a obecněji s pracovním trhem v ČR, se způsobem hledání práce i souvislostmi nezaměstnanosti a práce v šedé ekonomice.

Klíčová aktivita 3 zahrnuje poskytování doprovodu migrantům při využívání služeb souvisejících s integrací na trh práce a praktické propojování institucí, které mohou migrantům pomáhat v době nezaměstnanosti při hledání zaměstnání. Migranti mohou využít doprovod zaměstnance Fondu dalšího vzdělávání a/nebo tlumočnicka například k zaměstnavateli k jednání o pracovních podmínkách. Většinou se ovšem doprovod týká jednání na ÚP ČR, rekvalifikace nebo nostrifikace dokladů o vzdělání.

Klíčová aktivita 4 je zaměřena na popularizaci projektu a popularizaci informačního nástroje „Interaktivní mapa životních situací“, který je využitelný jak pro migranty, tak pro odbornou i laickou veřejnost. Jedná se o internetovou stránku obsahující informace o právech a povinnostech souvisejících se zaměstnáváním podle typu pobytu různých skupin migrantů.

Očekávanými výsledky projektu související s prevencí nelegálního zaměstnávání jsou zejména:

- zmírnění jazykové bariéry migrantů;
- zvýšení osobních kompetencí migrantů v oblasti měkkých dovedností;
- zvýšení osobních kompetencí migrantů v oblasti občanské a finanční gramotnosti;
- zvýšená orientace migrantů na trhu práce i v nezaměstnanosti;
- zvýšená informovanost migrantů o nevýhodách nelegálního zaměstnávání.

V roce 2016 do projektu vstoupilo 70 osob, v roce 2017 to bylo 504 osob a tyto osoby využily individuálního kariérového poradenství. Do vzdělávání vstoupilo v roce 2016 13 klientů, v roce 2017 se v kurzech vzdělávalo 390 osob.

9. Agentury práce v ČR

Problematice působení agentur práce ve vztahu k cizincům je ze strany MPSV, ale i MV, věnována značná pozornost, zejména s ohledem na tzv. zastřené zprostředkování zaměstnávání a riziko představované zprostředkovatelskými (tzv. „klientskými“) subjekty organizujícími pracovní migraci do ČR.

Agenturou práce je subjekt, který má uděleno povolení ke zprostředkování zaměstnání, jež vydává ÚP ČR - generální ředitelství. Podle příslušného ustanovení zákona o zaměstnanosti vydává MV pro účely řízení ve věci udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání závazná stanoviska.

Povolení ke zprostředkování zaměstnání se v ČR udílejí ve dvou správních řízeních, která se vedou zvláště pro činnosti spočívající ve vyhledání zaměstnání pro fyzickou osobu, která se o práci uchází, a vyhledání zaměstnanců

pro zaměstnavatele, který hledá nové pracovní síly podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) zákona o zaměstnanosti a pro poradenskou a informační činnost v oblasti pracovních příležitostí podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti a zvláště pro tzv. agenturní zaměstnávání, tj. zaměstnávání fyzických osob za účelem výkonu jejich práce pro uživatele, kterým se rozumí jiná právnická nebo fyzická osoba, která práci přiděluje a dohlíží na její provedení podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti. Agentury práce disponují povolením opravňujícím k jedné či více ze tří uvedených činností.

Kontrolu dodržování pracovněprávních předpisů agenturami práce i subjektů, u kterých je podezření na výkon zprostředkování zaměstnání bez příslušného povolení, provádí orgány inspekce práce (viz podkapitola „Kontrolní činnost SÚIP“).

Agentury práce v roce 2017

V průběhu roku 2017 došlo ke snížení počtu agentur práce oproti roku 2016. Pokles počtu agentur práce souvisel zejména s nabytím účinnosti zákona č. 206/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tato novela zákona o zaměstnanosti ukotvila novou podmínku udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti v podobě kauce, kterou musí agentury práce poskytnout ve výši 500 000 Kč. Podle čl. II., bod 4 zákona č. 206/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, měly tuto povinnost rovněž agentury práce, které již své zaměstnance dočasně přidělovaly na základě dříve vydaného povolení ke zprostředkování zaměstnání, a to ve lhůtě do 30. října 2017. Marným uplynutím této lhůty došlo k zániku 571 povolení ke zprostředkování zaměstnání v předmětné formě zprostředkování. Oproti tomu došlo k opětovnému nárůstu počtu cizinců dočasně přidělených k výkonu práce u uživatele. Tento nárůst může do jisté míry souviset s předmětnou novelou zákona o zaměstnanosti, kdy došlo ke zrušení poslední věty ustanovení § 66 zákona o zaměstnanosti, zakazující agenturám práce dočasně přidělit k výkonu práce u uživatele zaměstnance, kterému byla vydána zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance, modrá karta, nebo kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání.

Počty agentur práce a rozhodnutí o povolení ke zprostředkování zaměstnání

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným ÚP ČR - generální ředitelství, bylo ke dni 31. prosince 2017 evidováno celkem 1 938 agentur práce, z toho 809 agentur práce bylo oprávněno k agenturnímu zaměstnávání, tj. zprostředkování zaměstnání podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti.

Tabulka 17: Počty týkající se povolení agentur práce v roce 2017 ve srovnání s roky 2013 - 2016

Údaje o agenturách práce	Rok				
	2013	2014	2015	2016	2017
Přijaté žádosti o udělení povolení	711	759	995	1137	1105
Udělená povolení	543	636	618	774	856
Neudělená povolení z důvodu nesouhlasného závazného stanoviska MV	48	87	166	140	68
Odejmutá povolení	33	330	120	119	183
Počet agentur práce k 31. 12. 2017	1592	1587	1701	2011	1938

Zdroj: Integrovaný portál MPSV, ÚP ČR

Zahraniční státní příslušníci v postavení agenturních zaměstnanců

Na základě novely zákona o zaměstnanosti, účinné ode dne 29. července 2017, došlo ke zrušení poslední věty ustanovení § 66 zákona o zaměstnanosti, která stanovovala, že agentura práce nemůže dočasně přidělit k výkonu práce u uživatele zaměstnance, kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta, nebo modrá karta. Při přidělování cizinců k uživateli musí agentury práce nadále dbát zejména nařízení vlády č. 64/2009 Sb., o stanovení druhu prací, které agentura práce nemůže formou dočasného přidělení k výkonu práce u uživatele

zprostředkovávat¹³. Jedná se o práce v podzemí hlubinných dolů, dále o takové druhy prací, k jejichž výkonu postačuje nižší stupeň vzdělání než střední vzdělání s maturitní zkouškou s výjimkou druhů prací uvedených v příloze k tomuto nařízení.

Za rok 2017 bylo evidováno celkem 139 789 zahraničních občanů v postavení zaměstnanců agentur práce dočasně přidělených k výkonu práce u uživatele. Z tohoto počtu bylo 105 271 občanů členských států EU, 412 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska a 34 106 cizinců s volným přístupem na trh práce. Oproti roku 2016 došlo k nárůstu počtu občanů EU o 14 880 osob a cizinců o 11 653 osob.

Tabulka 18: Přehled zahraničních pracovníků v postavení zaměstnanců agentur práce dočasně přidělených k výkonu práce k uživateli v letech 2014 – 2017

2014		2015		2016		2017	
Občané EU/EHP Švýcarska	Cizinci s volným přístupem na trh	Občané EU/EHP Švýcarska	Cizinci s volným přístupem na trh	Občané EU/EHP Švýcarska	Cizinci s volným přístupem na trh	Občané EU/EHP Švýcarska	Cizinci ¹⁴
52 722	10 259	63 145	12 918	89 515	22 384	105 683	34 106
62 981		76 063		111 899		139 789	

Zdroj: Integrovaný portál MPSV

Kontrolní činnost MV

MV vydává závazná stanoviska v souladu s ustanovením § 60a zákona o zaměstnanosti na základě žádostí ÚP ČR - generálního ředitelství. MV při vydávání závazného stanoviska posuzuje udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání z hlediska ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany práv třetích osob. MV

¹³ S ohledem na předmětnou změnu ustanovení § 66 zákona o zaměstnanosti bylo novelizováno s účinností od 28. 11. 2017.

¹⁴ V roce 2017 se jednalo o cizince jak s volným přístupem na trh práce, tak i cizince, kteří nemají volný přístup na trh práce ČR a potřebují pracovní oprávnění.

vyhodnocuje informace získané ze zdrojů Policie ČR a zpravodajských služeb. Zaměřuje se na ověření existence žádajících právnických a fyzických osob v místě jejich sídla a pracoviště a na zjištění trestněprávní bezúhonnosti jednatelů a odpovědných osob.

V roce 2017 zpracovalo MV celkem 1 070 žádostí, z toho 39 žádostí podaly fyzické osoby, 1 031 šetření se týkalo osob právnických. Po posouzení informací získaných v součinnosti s Policií ČR a zpravodajskými službami bylo vydáno 180 stanovisek nesouhlasných, 889 souhlasných, 1 žádost byla vzata zpátky. Odvolání bylo posouzeno celkem 14.

Kontrolní činnost SÚIP

Kontroly agenturního zaměstnávání včetně zastřené zprostředkování jsou již dlouhodobě zařazeny do plánu kontrolní činnosti orgánů inspekce práce.

Kontrolní praxe posledních dvou let ukazuje, že se stále častěji inspektoři při své kontrolní činnosti setkávají se zneužíváním institutu agenturního zaměstnávání. V praxi se nejčastěji jedná o případy, kdy je zaměstnání fyzických osob za účelem jejich dočasného přidělení k uživateli nahrazeno uzavřenými obchodními vztahy. Obchodními smlouvami, ať se již jedná o smlouvy o dílo, vzájemné spolupráci či mandátní smlouvy, je tak nahrazován nejen pracovněprávní vztah mezi agenturou práce a jejím zaměstnancem, tak také řádně uzavřená dohoda o přidělení zaměstnance mezi agenturou práce a uživatelem.

S těmito praktikami se setkávají inspektoři u agentur práce, které povolením ke zprostředkování zaměstnání disponují, a přesto přidělují své zaměstnance k uživateli na základě obchodních vztahů, namísto uzavření dohody o dočasném přidělení zaměstnance k uživateli podle zákoníku práce. Výjimkou pak nejsou ani případy, kdy agentura práce již platným povolením nedisponuje a přesto svou činnost vyvíjí i nadále, často opět formou zastření pracovněprávních vztahů obchodními smlouvami.

Se zprostředkováním zaměstnání bez povolení či v rozporu s vydaným povolením se inspektoři stále častěji setkávají také u agentur práce a společností se zahraničními statutárními zástupci. U takových agentur práce je opakovaně zjišťováno nejen častější porušování pracovněprávních předpisů, ale také nelegální zaměstnávání

cizinců. Z kontrolní činnosti vyplývá, že do těchto obchodních vztahů je často zapojeno i více subjektů, a to především ve snaze zastřít výkon závislé práce.

Zastřeným zprostředkováním zaměstnání tak dochází nejen k obcházení podmínek, které je nutné při agenturním zaměstnávání dodržovat, ale v případě cizinců je především cílem legalizovat jejich výkon závislé práce na území ČR.

V souvislosti se změnami pracovněprávních předpisů byla v listopadu 2017 vyhlášena mimořádná kontrolní akce zaměřená na zprostředkování zaměstnání bez platného povolení. Kontrolní akce měla za cíl zjistit, zda u vybraných zaměstnavatelů nedochází ke zprostředkování zaměstnání bez povolení. V rámci mimořádné kontrolní akce bylo zahájeno více než 150 kontrol, které budou ve většině případů uzavřeny až v roce 2018.

V roce 2017 bylo provedeno celkem 415 kontrol agentur práce, z toho 158 (38 %) bez nedostatku a 257 (62 %) s nedostatkem. Pokud jde o výsledky kontrol uživatelů, bylo provedeno celkem 130 kontrol, z toho 61 (47 %) bez nedostatku a 69 (53 %) s nedostatkem.

Jako i v minulých letech se zjištěné nedostatky týkaly nejvíce oblasti agenturního zaměstnávání, zejména to, že písemný pokyn k dočasnému přidělení zaměstnance k uživateli nebo dohoda agentury práce s uživatelem neobsahovaly informaci o pracovních a mzdových podmínkách srovnatelného zaměstnance, agentura práce a uživatel nezabezpečili, aby pracovní a mzdové podmínky dočasně přiděleného zaměstnance nebyly horší, než jsou nebo by byly podmínky srovnatelného zaměstnance, nebo agentura práce přidělila k uživateli zaměstnance, kterému byla vydána zaměstnanecká karta, nebo byl zaměstnáván na dohodu o provedení práce. Další nedostatky se týkaly např. neplnění informační povinnosti vůči ÚP ČR, nevedení evidence pracovní doby podle zákoníku práce, výkonu nelegální práce nebo odměňování.

OIP uložily na základě kontrol v roce 2017 agenturám práce pravomocně celkem 86 pokut v celkové výši 10 943 000 Kč.

Kontroly zprostředkování zaměstnání bez povolení byly zaměřeny nejen na kontrolu dodržování podmínek agenturního zaměstnávání daných zákoníkem práce, ale

především na kontrolu dodržování skutečnosti, že zprostředkovávat zaměstnání za podmínek stanovených zákonem o zaměstnanosti může pouze právnická či fyzická osoba, která disponuje povolením k příslušné formě zprostředkování zaměstnání. Dále byly kontroly zaměřeny také na dodržování informační povinnosti zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáváním zaměstnanců ze zahraničí a zákaz výkonu nelegální práce, a to jak občanů ČR, občanů EU, tak i cizinců.

V rámci kontrol zaměřených na zprostředkování zaměstnání bez povolení bylo v roce 2017 provedeno celkem 381 kontrol u 347 subjektů. Zprostředkování zaměstnání bez povolení bylo zjištěno u 141 subjektů. Kontrolami, které proběhly v rámci tohoto úkolu, bylo zjištěno celkem 106 osob při výkonu nelegální práce. Jednalo se ve 3 případech o nelegálně zaměstnané občany ČR, 3 nelegálně zaměstnané občany EU, ve 100 případech o cizince (96 osob státní příslušnosti Ukrajina).

Mezi další častá porušení zjištěná při kontrolách patřily zejména porušení v oblasti náležitostí dohody o dočasném přidělení uzavřené mezi agenturou práce a uživatelem, porušení v oblasti přidělování zaměstnance agentury práce k výkonu práce u uživatele a také nedodržení informační povinnosti zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáváním zaměstnanců ze zahraničí.

Za porušení pracovněprávních předpisů zjištěných na základě kontrol bylo inspektoráty práce v roce 2017 uloženo 19 pokut v celkové výši 5 860 000 Kč.

10. Činnosti finanční správy ČR

V roce 2017 byla dále prohlubována spolupráce pracovníků daně z příjmů fyzických osob na krajských úrovních v této oblasti zejména s OIP, ÚP ČR, Živnostenskými úřady, ČSSZ, Policií ČR a Celní správou ČR. V rámci této spolupráce byli na základě žádosti jednotlivých orgánů v krajích ze strany pracovníků finančních úřadů proškoleni např. pracovníci OIP na problematiku daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti normovanou v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a na krajské úrovni byly vyjasněny možnosti poskytování informací ze strany finanční správy s ohledem na zákonem stanovenou mlčenlivost.

Spolupráci s ostatními resorty je nutné hodnotit jednoznačně pozitivně a také v roce 2018 ji bude finanční správa dále prohlubovat a zintenzivňovat. Ze strany správců

daně je velmi kladně hodnocena zejména spolupráce celních úřadů a Policie ČR, neboť pro samotného správce daně je velmi problematické příjmy nelegálně pracujících cizinců aktuálně identifikovat a podrobit zdanění. Spolupráce je pro finanční úřady primárním zdrojem informací pro další řízení. Na základě podnětu celních úřadů, popřípadě Policie ČR následně rozhoduje příslušný OIP a tímto rozhodnutím určí osobu, která je v pozici zaměstnavatele umožňujícího nelegální práci. Tyto informace následně používá finanční správa k dalšímu řízení. Ve věci potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR jsou finanční správa a finanční úřady především závislé na výsledku aktivit jiných resortů. Stále častěji dochází k intenzivnějšímu zapojení pracovníků finanční správy v rámci šetření přímo v terénu, například v oblasti stavebnictví, agenturního zaměstnávání, při kterých dochází zejména k odhalení nelegálního zaměstnávání zahraničních občanů, převážně se jedná o občany Ukrajiny, Rumunska, Bulharska a dalších států. Získané údaje z těchto akcí jsou dále využívány pro kontrolní činnost finanční správy. V případě závislé činnosti jsou kontroly finančních úřadů v této oblasti zaměřeny zejména na agenturní zaměstnávání a mezinárodní pronájem pracovní síly a na problematiku překvalifikace fakturované práce jednatelů (společníků) společností s ručením omezeným na příjmy ze závislé činnosti. Co se týká možnosti kontrol a nálezů z hlediska dodavatelsko-odběratelských vztahů ve smyslu výkonu závislé práce mimo pracovní právní vztah tzv. „švarcsystém“ je možno obecně uvést, že současná poměrně ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu vycházející z premisy, že pokud povaha činnosti umožňuje v rovině soukromého práva zvolit vícero alternativních smluvních úprav, pak je pouze na smluvních stranách, aby tuto volbu za zohlednění výhod a nevýhod toho či onoho smluvního typu, včetně zohlednění daňových efektů, učinily a při hodnocení ujednání, u něhož nejsou žádné pochybnosti co do svobody projevené vůle obou smluvních aktérů, je namíste zdrženlivost státních orgánů¹⁵, nedává příliš velký prostor pro zdaňování tzv. „švarcsystému“, a proto do těchto oblastí není kontrolní činnost finančních úřadů primárně směřována.

Správci příjmových daní také využívají v rámci nalézacího řízení pravomocné rozhodnutí OIP. Řízení v souvislosti s těmito rozhodnutími ve věci nelegálního

---

¹⁵ Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, č. j. 2 Afs 16/2011 – 78, publ. pod č. 2510/2012 Sb. NSS

zaměstnávání cizinců, kdy se jedná zejména o krátkodobé výkony práce na základě dohod o provedení práce, např. výkon práce 3 dny, však mají spíše výchovný charakter s minimálním dopadem na výši tvrzené daně, a správce daně se v těchto případech musí řídit zejména zásadou hospodárnosti.

V rámci působnosti některých krajských finančních úřadů byla zahájena spolupráce nazvaná „Personální Kobra“. Jedná o spolupráci s výše uvedenými orgány státní správy. V roce 2017 se tato spolupráce zásadně prohloubila a zintenzivnila. Zástupci jednotlivých dotčených institucí se pravidelně schází za účelem vzájemné informovanosti všech zúčastněných stran o oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců.

Dále se rozvíjela úzká spolupráce s celními úřady, jež vedla na některých finančních úřadech k organizaci řady společných kontrolních akcí, které se jednoznačně osvědčily, že ve vztahu k nelegálnímu zaměstnávání je součinnost celních úřadů a Policie ČR nutností a je to cesta, kterou je třeba rozvíjet intenzivně i v dalších letech. Příkladem této činnosti je rozpracovaná kontrola, která byla zahájena v souvislosti s udělením pokuty OIP za nelegální zaměstnávání cizinců. V současné době je řízení v závěrečné fázi kontroly a předpokládaný fiskální efekt na dani ze závislé činnosti a dani vybírané srážkou je 26 000 000 Kč.

Při řízeních ohledně nelegálního zaměstnávání slouží finanční správě nejen údaje od jiných resortů, ale primárně informace získané z vlastní vyhledávací či kontrolní činnosti, zejména na daních z příjmů fyzických a právnických osob a na dani z přidané hodnoty. Na základě těchto zjištění vydala finanční správa informaci pro daňové subjekty ohledně možných podvodů v oblasti daně z přidané hodnoty u poskytování pracovní síly, která má sloužit jako preventivní opatření a ve které upozorňuje plátce daně z přidané hodnoty na skutečnost, že přijímání zdanitelných plnění spočívajících v poskytování pracovní síly podle právního vztahu uzavřeného v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem může být zatíženo podvodem na dani z přidané hodnoty.¹⁶

---

¹⁶ Odkaz: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-pridane-hodnoty/informace- stanoviska-a-sdeleni/upozorneni-na-podvody-v-oblasti-dane-z-p>.

11. Celní správa ČR - výsledky kontrolní činnosti celních úřadů

Na základě ustanovení § 126 odst. 4 zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance, povolením k pobytu vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydaného jiným členským státem EU nebo modrou kartou jsou-li podle tohoto zákona vyžadovány, a dále, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti týkající se cizinců a občanů EU podle ustanovení § 87 a § 88 zákona o zaměstnanosti.

Tabulka 19: Přehled kontrolní činnosti Celní správy ČR v letech 2011 - 2017

Období	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet provedených kontrol	1 752	1 329	941	980	931	768	494
Počet zkontrolovaných cizinců	5 040	2 904	2 354	2 125	1 810	1 732	1 480
Zjištěná podezření na výkon nelegální práce	1 229	630	464	374	232	514	555
Zjištěná podezření na porušení zákona o pobytu cizinců	71	23	24	72	47	153	131

Zdroj: MF

V roce 2017 provedly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy celkem 494 kontrol dodržování povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti a zkontrolovaly při nich 1 480 cizinců a 1 075 občanů EU. Z uvedeného celkového počtu kontrol bylo v 304 případech konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 555 cizinců důvodné podezření z výkonu nelegální práce podle ustanovení § 5 zákona o zaměstnanosti. U 131 kontrolovaných cizinců vzniklo navíc podezření z porušení zákona o pobytu cizinců. V 830 případech vzniklo podezření z nesplnění oznamovací povinnosti ze strany zaměstnavatele. Zjištěné

případy podezření na nelegální práci postupovaly celní úřady podle zákona o zaměstnanosti příslušným OIP, které vedou správní řízení o uložení sankce.

V roce 2017 mírně klesl počet provedených kontrol oproti roku 2016, ale vzrostla celková efektivita kontrolní činnosti.

Graf 3: Státní příslušnost cizinců bez pracovního oprávnění

Zdroj: MF

V roce 2017 se ve 165 případech podílely na kontrolní činnosti celních úřadů také jiné složky státní správy ČR. Jednalo se zejména o kontroly uskutečněné ve spolupráci se Službou cizinecké policie (151 kontrol) a SÚIP (52 kontrol).

Nejvíce kontrol zaměřených na zaměstnávání cizinců bylo celními úřady provedeno v odvětvích (skupinách vykonávaných činností): stavebnictví (174 kontrol), zpracovatelský průmysl ostatní včetně automobilového průmyslu (42), služby stravovací a ubytovací (45) a obchod, včetně tržnic (50). Dále byly uskutečněny kontroly například v odvětvích: ostatní služby (82), výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků (21) a výroba textilií, textilních a oděvních výrobků a výroba obuvi (2).

Tabulka 20: Kontroly Celní správy ČR podle vykonávaných činností

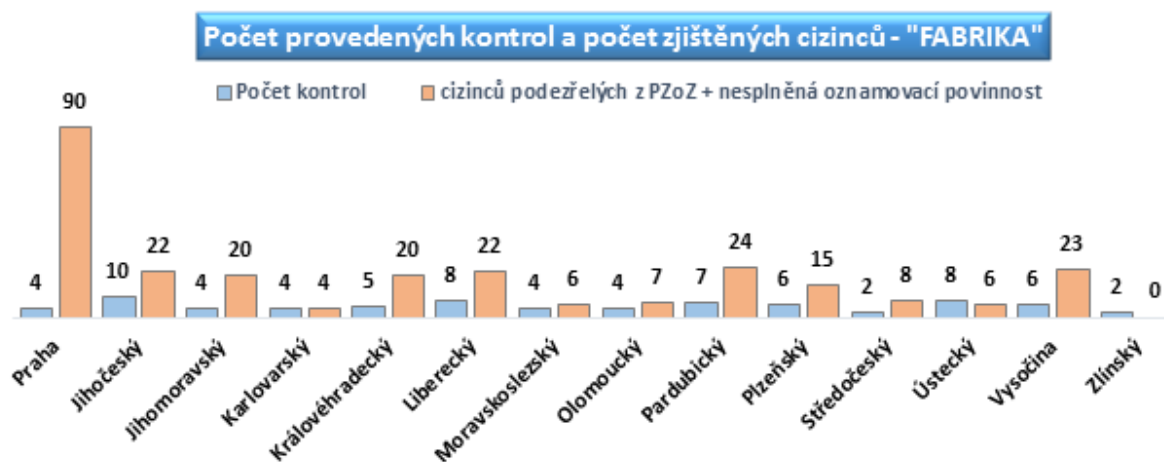
Činnost	počet ukončených kontrol	z toho počet kontrol s jinými st. orgány	počet kontrolovaných osob „firem, živnostníků, atd.“	Počet zjištěných Porušení u osob „firem, živnostníků, atd.“	počet kontrolovaných cizinců	počet zjištěných cizinců bez platného povolení k pobytu	počet zjištěných cizinců bez platného povolení k zaměstnání celkem	počet porušení oznamovací povinnosti osob EU
1210 - Stavebnictví (výstavba všech staveb – včetně dopravních, energetických)	174	41	163	89	345	52	163	243
9910 - Jiné	82	29	81	53	269	20	106	174
1410 - Obchod včetně tržnic	50	3	49	32	97	0	9	33
1520 - Služby stravovací a ubytovací	45	7	41	28	166	3	56	96
1110 - Zpracovatelský průmysl ostatní (včetně automobilového průmyslu)	42	21	40	28	224	38	71	116
0210 - Výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	21	16	19	11	95	0	28	13
0810 - Výroba kovů a výrobků z nich (kovovýroba)	20	15	19	12	62	5	33	38
1510 - Služby včetně autoopravárenství, s výjimkou služeb stravovacích, ubytovacích a erotických	19	13	19	13	48	8	22	27
0710 - Výroba chemických látek, pryžových a plastových výrobků	13	4	13	9	43	0	35	18
0910 - Zpracování dřeva a výroba dřevařských výrobků, včetně nábytku (mimo těžby dřeva a školkařství)	8	6	8	5	10	1	0	19
1810 - Administrativní a podobná nevýrobní činnost	6	4	5	3	37	1	28	39
0110 - Zemědělství (zahradnictví, sadařství, vinohradnictví) včetně zakládání sadů a vinohradů	4	3	3	1	2	0	1	0
1310 - Zdravotnictví včetně pomocných činností (pomocný zdravotnický i nezdravotnický personál, úklid)	3	1	3	3	10	3	3	5
0310 - Lesnictví, myslivost, včetně těžby dřeva a školkařství	2	0	2	1	2	0	0	2
0510 - Nerostné suroviny (těžba a zpracování)	2	0	2	1	6	0	0	4
0610 - Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků (včetně výroby usní a výrobků z nich) a výroba obuvi	2	2	2	0	59	0	0	0
1610 - Doprava – všechny druhy dopravy	1	0	1	1	5	0	0	3
0410 - Rybolov a rybníkářství včetně zakládání rybníků	0	0	0	0	0	0	0	0
1010 - Výroba energií	0	0	0	0	0	0	0	0
1530 - Služby erotické	0	0	0	0	0	0	0	0
1710 - Činnosti v domácnostech	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: MF

Největší počet cizinců byl zkontrolován zejména v oblastech stavebnictví (345), zpracovatelský průmysl ostatní, včetně automobilového průmyslu (224), služeb stravovacích a ubytovacích (166), obchod, včetně tržnic (97) a výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků (95).

V roce 2017 byla uskutečněna celostátní kontrolní akce s názvem „FABRIKA“, která byla zaměřená na oblast stavebnictví – dopravní infrastruktury (silnice, železnice a přidružené stavby). Celkem bylo při této celorepublikové akci provedeno 74 kontrol. Pozitivních kontrol bylo 50, což je 67,57 % efektivita. Počet zkontrolovaných cizinců byl 166 a podezřelých cizinců z porušení zákona o zaměstnanosti bylo 101. Pokud jde o rozložení cizinců podezřelých z porušení zákona o zaměstnanosti podle národnosti, byla nejčastěji zjištěna národnost ukrajinská (87), moldavská (9) a arménská (6).

Graf 4: Počet provedených kontrol a zjištěných cizinců - akce „FABRIKA“

Zdroj: MF

12. Výsledky činnosti MV a Policie ČR

Závazná stanoviska MV k žádostem o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání

Podle příslušných ustanovení zákona o zaměstnanosti se MV i v roce 2017 zabývalo problematikou vydávání závazných stanovisek pro účely řízení ve věci udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání vedených na ÚP ČR - generální ředitelství.

Smyslem a cílem stanoviska MV je vyjádřit názor založený na zhodnocení informací bezpečnostního charakteru ze zdrojů Policie ČR a zpravodajských služeb, proto MV spolupracuje při jeho vydávání s několika součástmi policie a zaměřuje se především

na faktické ověření existence právnických či fyzických osob žádajících o povolení ke zprostředkování zaměstnání.

Zneužívání vysílání zaměstnanců k poskytování služeb rámci EU

Orgány státní správy se v roce 2017 intenzivně zabývaly problematikou zneužívání institutu vysílání pracovníků v rámci EU k poskytování služeb. Výsledky kontrolní činnosti dokládají, že v ČR se značně rozšířila praxe nelegálního výkonu práce občany třetích států, kteří jsou držiteli pobytového oprávnění vydaného jiným členským státem EU, a na základě předstíraného vyslání zahraničním zaměstnavatelem usazeným v tomto členském státě vykonávají v ČR závislou práci. Jedná se především o Ukrajince, kteří jsou držiteli polských krátkodobých a dlouhodobých víz za účelem zaměstnání, která Polsko občanům několika vybraných třetích států vydává za velmi liberálních podmínek a v počtech, jež v roce 2017 přesahovaly milionovou hranici. Dochází tak k obcházení ochrany českého trhu práce i volného pohybu služeb v EU. S cílem varovat české zaměstnavatele i ukrajinské pracovníky před takovým postupem vydaly státní orgány s řídicí a kontrolní pravomocí v oblasti zaměstnávání cizinců společné stanovisko o nezákonnosti této praxe a informační letáky určené pro ukrajinské občany. Distribuce letáků v ukrajinském jazyce na území Ukrajiny proběhne v roce 2018. Policisté odborů cizinecké policie krajských ředitelství policie (dále jen „OCP KŘP“) a Ředitelství služby cizinecké policie (dále jen „ŘSCP“) v oblasti zaměstnávání cizinců na území ČR se zaměřují v rámci věcné příslušnosti na vyhledávání cizinců s nelegálním pobytem nebo neplnících účel povoleného pobytu na území ČR. Při své činnosti se zaměřují především na pobytové kontroly¹⁷ cizinců, které provádí samostatně nebo v součinnosti s orgány Celní správy ČR, OIP, Českou obchodní inspekcí, Českou inspekcí životního prostředí a dalšími úřady.

---

¹⁷ Podle ustanovení § 163 odst. 1 písm. q) a § 164 odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka 21: Statistika udělených pobytových oprávnění a realizovaných povolení k dlouhodobému pobytu

Výdělečné účely pobytu	Počet kladných rozhodnutí vydaných MV za rok 2017
DLOUHODOBÁ VÍZA	
Podnikání - OSVČ	614
Podnikání - účast v právnické osobě	142
Vědecký výzkum	39
POVOLENÍ K DLOUHODOBÉMU POBYTU	
Zaměstnanecká karta	14 957
Modrá karta	229
Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance	2
Vědecký výzkum	274
Výdělečné účely pobytu	Počet cizinců s realizovaným dlouhodobým pobytem k 31. 12. 2017
Podnikání - OSVČ	10 553
Podnikání - účast v právnické osobě	2 690
Vědecký výzkum	895
Zaměstnanecká karta	33 512
Modrá karta	513
Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance	2

Zdroj: OAMP MV, Cizinecký informační systém

V roce 2017 bylo realizováno celkem 231 790 pobytových kontrol, oproti 267 013 v roce 2016. Kontroly byly, mimo jiné, zaměřené na oprávněnost zaměstnávání cizinců, tj. oblast místa výkonu zaměstnání (např. firmy celoročně zaměstnávající cizince, sezónní zaměstnavatelé, pohostinská zařízení, tržnice, lesní školky, práce v lese, kasina, herny atd.). Zjistí-li orgány cizinecké policie neoprávněné zaměstnávání cizince, zahajují s ním správní řízení z důvodu nesplnění pobytových náležitostí podle zákona o pobytu cizinců a oznamují takový případ OIP.

Zaměření činnosti Policie ČR v roce 2017:

- zvýšená pozornost byla věnována lokalitám s větším výskytem cizinců s důrazem na kontrolu pravosti cestovních dokladů, plnění povinností ubytovatelů a vyhodnocení aktuální bezpečnostní situace se zapojením dalších služeb (služba dopravní a pořádkové policie);
- pokračování v policejních akcích zaměřených na neoprávněný výkon práce cizinců z tzv. třetích států v úzké součinnosti s Celní správou ČR a OIP, případně dalšími subjekty v koordinaci s ŘSCP;
- ve spolupráci s příslušnými útvary neuniformované policie a v rámci mezinárodní policejní byla spolupráce zaměřena na eliminaci narůstajícího trendu zneužívání cestovních dokladů v oblasti neoprávněného výkonu práce cizinců třetích zemí;
- ve spolupráci s orgány veřejné moci byla analyzována situace a iniciován návrh společného postupu k eliminaci nežádoucích jevů spojených s případným vznikem vyloučených lokalit s vysokým výskytem cizinců.

Celková situace v oblasti vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění

V období let 2006 - 2010 byl počet vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění, kde je minimálně jeden z důvodů zaměstnání bez oprávnění k pobytu nebo bez povolení k zaměstnání, konstantní. V tomto období se jednalo o 3 - 7 % podíl z celkového počtu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění. V období let 2011 - 2014 se jednalo o 12 % až 19 % a v roce 2015 dosáhl podíl 23 %. V roce 2016 došlo k prvnímu výraznému zvýšení na 41 % a druhý výrazný nárůst byl evidován v roce 2017, tento podíl již činil 61 % z celkového počtu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění.

Nejvíce rozhodnutí o správním vyhoštění z uvedených důvodů bylo v roce 2017 vydáno u OCP KŘP Středočeského kraje (948, tj. 31 %), ve statistice následuje OCP KŘP Praha (675, tj. 22 %) a OCP KŘP Jihomoravského kraje (257, tj. 8 %). Významné počty uvedených rozhodnutí byly dále vydány OCP KŘP Plzeňského (186, tj. 6 %), Jihočeského (158, tj. 5 %), Pardubického (149, tj. 5 %) a Ústeckého (142, tj. 5 %). Těchto 7 odborů cizinecké policie se na celkovém počtu podílí z více jak 80 %.

Dne 9. března 2018 byl skupinou analýzy rizik ŘSCP zpracován hodnotící materiál „Vydaná rozhodnutí o správním vyhoštění – důvod ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bod 3 zákona o pobytu cizinců - rok 2017“, který shrnuje poznatky z výkonu služby k předmětné problematice a predikuje související rizika.

Z poznatků z výkonu služby jednotlivých odborů cizinecké policie lze v oblasti zaměstnávání cizinců bez oprávnění k pobytu anebo bez povolení k zaměstnání konstatovat následující skutečnosti:

- ve většině případů se jedná o občany Ukrajiny, v menší míře občany Moldavska;
- občané Ukrajiny disponují platným vízem typu D vydané Polskem, kdy po získání příslušného polského pracovního víza bezprostředně vstupují na území ČR a pracují bez příslušného pracovního povolení k zaměstnání nebo je zahraniční zaměstnavatelé nebo pracovní agentury fiktivně vysílají k plnění úkolů na území ČR;
- příslib zaměstnání, nutný pro zajištění polského národního víza, získávají tito cizinci prostřednictvím polských společností, které jsou přímo řízeny ukrajinskými státními příslušníky nebo prostřednictvím ukrajinských agentur práce;
- polské společnosti jsou většinou zřizovány účelově, a to k vyslání ukrajinského pracovníka k české firmě, kdy zpravidla hlavním předmětem jejich podnikání je agenturní zaměstnávání;
- většina těchto cizinců je před vysláním na území ČR instruována ze strany agentur, že žádné informace ohledně zprostředkování jejich zaměstnání na území ČR nemají nikde uvádět;
- v případě vyslání cizince na území ČR k práci do českých firem se snaží svou činnost podřadit pod institut „přeshraničního vyslání“, kdy je pracovník vyslán zahraničním subjektem usídleným v zemi EU do ČR v rámci poskytování služeb, přičemž v takovém případě pracovník nepotřebuje k výkonu zaměstnání pracovní oprávnění. Dalším pověřováním je zjištěno, že se nejedná o přeshraniční vyslání k plnění úkolů polské firmy, ale o pracovní činnost, která nese znaky závislé práce k českému zaměstnavateli, a tudíž cizinec pro práci má mít povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartu;

- vysílání cizinci jsou pro společnosti zdrojem velmi levné pracovní síly a zárukou velkého zisku jak pro polské, tak pro české firmy, které za jejich pracovní činnost platí zprostředkovatelské firmě hodinovou sazbu, práce je specifikována jako služba v rámci smlouvy o dílo a cizinci dostávají minimální mzdu;
- kromě případů občanů Moldavska se od 2. poloviny 2017 objevují případy, kdy jsou kontrolováni občané Ukrajiny, kteří jsou držitelé platného biometrického pasu, přičemž na území ČR jsou zaměstnáni bez jakéhokoliv pracovního oprávnění (zrušena vízová povinnost pro pobyty, které během 180 denního období nepřesáhnou délku 90 dnů, ale s odkazem na § 4 nařízení vlády č. 215/2017 Sb., o stanovení výjimek z vízové povinnosti a z osvobození od vízové povinnosti, v případě výkonu výdělečné činnosti, podléhá pro pobyt na území ČR vízové povinnosti);
- nadále platil trend, že státní příslušníci třetích zemí, kteří disponují pobytovým oprávněním vydaným jiným členským státem EU, se snaží vydávat za státní příslušníky členských států EU a za tímto účelem si pořizují neregulérní doklady totožnosti, které předkládají zaměstnavateli (a následně při kontrolách také Policii ČR, pracovníkům Celní správy ČR, ÚP ČR, OIP atd.). Nejčastěji zneužívaným dokladem byl průkaz totožnosti občana Rumunska. V poslední době dochází ke změně trendu ve využívání neregulérních cestovních dokladů, kdy kontrolování cizinci jsou zřejmě agenturami instruováni, aby se při kontrolách neprokazovali padělanými doklady. Zneužití dokladů bylo zjištěno u personálních pracovišť kontrolovaných firem, u kterých byly nalezeny kopie padělaných rumunských, maďarských, litevských a polských průkazů totožnosti agenturních zahraničních pracovníků. Tito zahraniční pracovníci většinou konstatují, že takový průkaz totožnosti nevlastní a nikdy nevlastnili a při kontrole předkládají vlastní pas obvykle s polským vízem;
- během řízení o správním vyhoštění v případech, kdy cizinci pracují bez potřebného pracovního oprávnění, se obvykle jedná o problematiska řízení vyžadující časovou náročnost při získávání důkazů (zejména pracovních smluv a ostatních dokumentů). Mnohdy samotný cizinec neví, pro koho pracuje, často se jedná o složité řetězení subdodávek různého typu se zahraniční účastí a ze strany zaměstnavatelů využívaných právníků pro jejich zastupování. Mnozí cizinci se nechávají v řízení zastupovat právními zástupci,

čímž se správní řízení značně prodlužuje a rovněž komplikuje, neboť právní zástupci využívají všech oprávnění vyplývajících ze zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. V této souvislosti vzrostl i počet podaných odvolání vůči vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění z území členských států EU.

Rizika v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců

Hlavní riziko v rámci migrace lze spatřovat ve zneužívání schengenských víz vydaných jinými státy Schengenu k jinému účelu pobytu na území ČR, a to zejména pobyt občanů Ukrajiny na polská schengenská víza, kteří jsou na území zaměstnáni bez oprávnění k pobytu nebo povolení k zaměstnání a zneužívání bezvízového styku k výkonu zaměstnání bez povolení (občané Ukrajiny a Moldavska). Dalším souvisejícím rizikem může být zhoršení bezpečnostní situace v průmyslových zónách¹⁸, kde jsou zaměstnáni cizí státní příslušníci. Z úzkého funkčního zaměření vyplývají specifické potíže v těchto oblastech, a to vysoká koncentrace nezadaných jedinců (zejména mužů), omezená možnost mimopracovních aktivit a kulturně sociálního vyžití a také to, že na malém prostoru jsou pohromadě různě velké a často kulturně i sociálně odlišné komunity. Kombinací výše uvedených skutečností může u cizinců žijících v těchto oblastech vznikat pocit specifické frustrace, nudy, která je mnohdy zaháněna konzumací alkoholu. Zcela běžnými jsou přestupky proti občanskému soužití (potyčky, krádeže), zneužívání omamných a psychotropních látek, případně další drobná kriminalita. Při úzkém kontaktu různých skupin s odlišnými kulturně sociálními zvyklostmi však hrozí eskalace těchto problémů. Pokud začne konflikt mezi jednotlivci z rozdílných komunit, hrozí reálně stupňování konfliktu mezi komunitami jako celku.

Opatření realizovaná cizineckou policií ve vztahu k nelegálnímu zaměstnávání cizinců v ČR

Dne 6. února 2017 v rámci územní působnosti Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje a 10. února 2017 v rámci územní působnosti Krajského ředitelství

---

¹⁸ Na základě usnesení vlády č. 388 ze dne 22. května 2017, kdy ministru vnitra bylo uloženo vyhodnocovat pravidelně dvakrát ročně vývoj bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslové zóně Kvasiny - Solnice a ve statutárním městě Plzni, se pracovníci OCP KŘP Plzeňského a Královéhradeckého kraje podílí na vyhodnocení situace a účastní se jednání pracovní skupiny na MV, která byla za tímto účelem zřízena.

policie Královéhradeckého kraje byla realizována policejní akce „ESO“, která byla zaměřena na odhalování nelegálního pobytu cizinců a s tím související protiprávní jednání spočívající v porušování zákona o pobytu cizinců. Toto policejní opatření mimo jiné potvrdilo stávající trend výskytu padělaných a pozměněných cestovních dokladů Rumunska, které využívají především občané Ukrajiny k neoprávněnému výkonu práce (v menší míře také k legalizaci svého pobytu na území ČR).

Na základě aktuálních závěrů vyplývajících z analýzy bezpečnostní situace, údajů o migraci a dodržování pobytového režimu cizinců na území ČR nařídil policejní prezident provést ve dnech od 27. do 29. března 2017 v rámci územní působnosti všech krajských ředitelství policie ČR policejní akci „CIZINEC“. Tato akce byla zaměřena na odhalování nelegálního pobytu cizinců, a s tím související protiprávní jednání spočívající v porušování zákona o pobytu cizinců. Příslušná krajská ředitelství policie ČR si zpracovala k policejní akci vlastní interní akty řízení, v rámci kterých zapojila do policejní akce policisty služby cizinecké, pořádkové a dopravní policie společně s příslušníky Celní správy ČR a zaměstnanci OIP. Při akci byly provedeny také kontroly 316 objektů pro výdělečnou činnost. Kontroly mimo jiné opět potvrdily, že: o ve značném počtu docházelo ke zneužívání polských schengenských víz a pobytových povolení k neoprávněnému výkonu práce státních příslušníků Ukrajiny a u občanů Moldavska ke zneužívání bezvízového styku, o oproti předchozím rokům se zvýšil výskyt padělaných a pozměněných průkazů totožnosti občanů Rumunska, které využívají především občané Ukrajiny a Moldavska, a to jak k legalizaci svého pobytu na území ČR, tak k neoprávněnému výkonu práce.

V průběhu roku 2017 byla krajskými ředitelstvími policie ČR ve zvýšené míře realizována vlastní a součinnostní opatření zaměřená na pobytové kontroly v objektech pro výdělečnou činnost (v uvedeném roce se jednalo o 35 353 těchto objektů). Byla zintenzivněna spolupráce s dalšími orgány veřejné moci (zejména s OIP a Celní správou ČR).

V souvislosti s rozvojem a v rámci zhoršující se bezpečnostní situace byl ze strany OCP KŘP posílen výkon služby v určitých průmyslových lokalitách (např. Rychnov nad Kněžnou, Solnice, Kvasiny, okolí Plzně aj). V těchto regionech s velkými výrobními závody a logistickými komplexy se cizinci dopouštěli v oblasti protiprávních jednání zejména krádeží, různých forem výtržností, fyzických napadení,

přestupkových jednání v dopravě. V těchto firmách jsou zaměstnáni zejména občané Polska, Slovenska, Ukrajiny, Rumunska, Bulharska a Moldavska. V souvislosti s aktivitami Policie ČR při potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR stále dochází k personálnímu posilování odborů cizinecké policie a zlepšování jejich technické vybavenosti. ŘSCP navrhlo personální posílení odborů cizinecké policie při krajských ředitelstvích cizinecké policie navýšením o celkový počet 98 systemizovaných služebních míst v roce 2018 (v rámci programu „Rozvoj PČR“). V závěru roku 2017 byl realizován nákup 15 mobilních laboratoří ke kontrole dokladů (tzv. „schengenbusů“), jedná se o zmenšenou mobilní laboratoř umožňující v terénu efektivní kontrolu pravosti a platnosti dokladů. V roce 2018 bude pro potřeby cizinecké policie realizován nákup 5 termovizních vozidel.

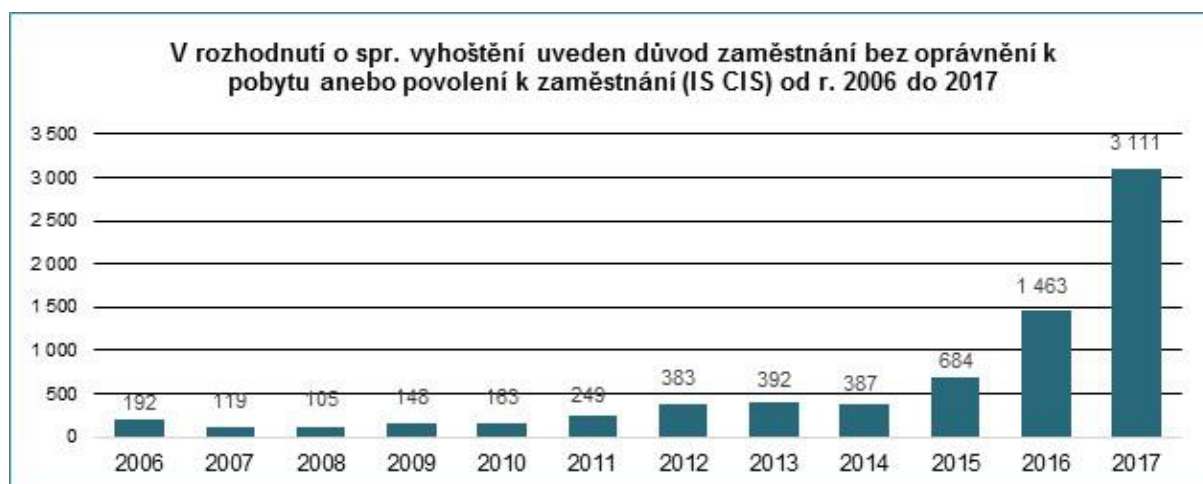
Vydaná rozhodnutí o správním vyhoštění z důvodu zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu nebo povolení k zaměstnání

Z hlediska dlouhodobého vývoje lze konstatovat, že počet rozhodnutí o správním vyhoštění, kde byl uveden důvod zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání¹⁹, byl od roku 2006 do roku 2010 ročně v rozmezí 100 až 200 rozhodnutí. Od roku 2011 se začal mírně počet zvyšovat (249), kdy v letech 2012 až 2014 byl stabilně kolem 400 rozhodnutí. V roce 2015 bylo vykázáno výrazné navýšení počtu na 684 rozhodnutí (v porovnání s rokem 2014 nárůst o 297 rozhodnutí, tj. +77 %). V roce 2016 došlo k dalšímu markantnímu zvýšení na 1 463 rozhodnutí (+779, tj. +114 %). Tento zvyšující se trend pokračoval i v roce 2017, kdy bylo dosaženo ročního maxima, a to 3 111 rozhodnutí.

---

¹⁹ Ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bod 3 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Graf 5: Správní vyhoštění - zaměstnání bez oprávnění

Zdroj: ŘSCP

Srovnáme-li podíl vydaných rozhodnutí z důvodu zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání na celkovém počtu osob s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, tak se v posledních třech letech výrazně zvyšuje. Od roku 2006 do roku 2010 byl tento podíl v rozmezí 3 až 7 %, v období let 2011 až 2014 se jednalo o 12 až 19 % a v roce 2015 dosáhl podíl 23 %. V roce 2016 došlo k prvnímu výraznému zvýšení na 41 % a druhý markantní nárůst je evidován právě v roce 2017, kdy tento podíl činí již 61 %.

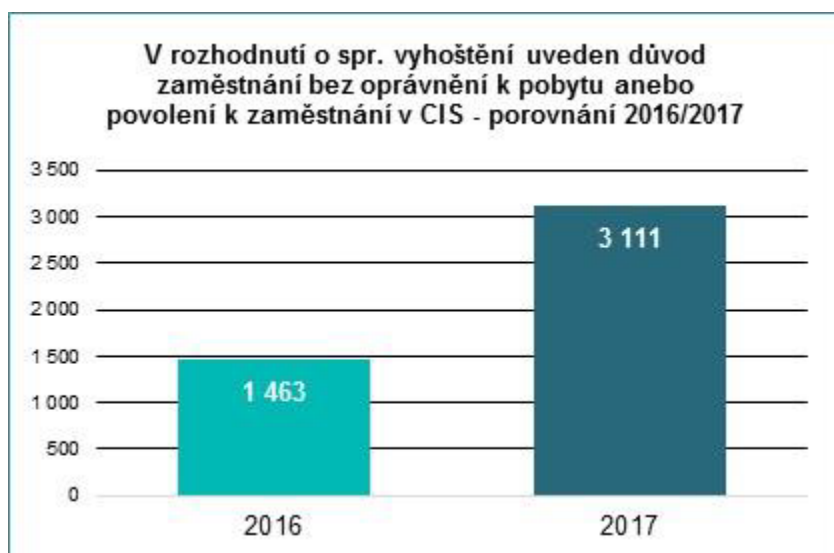
Graf 6: Počet osob - vydaná rozhodnutí o správním vyhoštění

Zdroj: ŘSCP

Porovnáme-li počet vydaných rozhodnutí, kde byl důvod zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání, v roce 2017 se rokem 2016, došlo k markantnímu zvýšení, a to o 1 648 rozhodnutí (tj. +113 %).

Graf 7: Důvod rozhodnutí o správním vyhoštění - porovnání roku 2016 a 2017

Zdroj: ŘSCP

Vydání rozhodnutí o správním vyhoštění podle krajů

Co se týká místa vydání rozhodnutí o správním vyhoštění z důvodu zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání, bylo v roce 2016 nejvíce těchto rozhodnutí vydáno u OCP KŘP Středočeského kraje (465, tj. 31,8 %). Druhé místo ve statistice náleží OCP KŘP Praha (376, tj. 25,7 %). S odstupem třetí místo obsadilo OCP KŘP Pardubického kraje (91, tj. 6,2 %).

Podobný počet v rozmezí 60 až 80 rozhodnutí mají OCP KŘP Jihočeského kraje (77), Moravskoslezského kraje (68), Ústeckého kraje (64), Zlínského kraje (60) a kraje Vysočina (65). Vyrovnaný počet kolem 50 rozhodnutí mají OCP KŘP Jihomoravského kraje (50), Libereckého kraje (45) a Olomouckého kraje (46). Minimální počet mají OCP KŘP Královéhradeckého kraje (19) a Plzeňského kraje (18).

V meziročním srovnání je u všech OCP KŘP vykázáno zvýšení počtu, kde nejvyšší nárůsty jsou evidovány právě u prvního a druhého OCP KŘP ve statistice za rok 2016. U OCP KŘP Středočeského kraje se jedná o zvýšení o 211 rozhodnutí (tj. + 83,1 %) a u OCP KŘP Praha o 220 rozhodnutí více (tj. + 141,0 %).

Meziroční zvýšení v rozmezí 50 až 60 rozhodnutí je evidováno u OCP KŘP Moravskoslezského kraje (+ 61, tj. + 871,4 %), Ústeckého kraje (+ 54, tj. + 540,0 %) a Pardubického kraje (+ 52, tj. + 133,3 %). Nárůst mezi cca 30 rozhodnutí vykázaly OCP KŘP Zlínského kraje (+ 36, tj. + 150,0 %), Jihočeského kraje (+ 31, tj. + 67,4 %), Olomouckého kraje (+ 29, tj. + 170,6 %) a Libereckého kraje (+ 27, tj. + 150,0 %). K nižšímu zvýšení došlo u OCP KŘP kraje Vysočina (+ 21, tj. + 47,7 %), Královéhradeckého kraje (+ 13, tj. +216,7 %), Jihomoravského kraje (+ 8, tj. + 19,0 %), Karlovarského kraje (+ 6, tj. + 66,7 %) a Plzeňského kraje (+ 6, tj. + 50,0 %).

Tabulka 22: Členění rozhodnutí o správním vyhoštění podle krajů

V rozhodnutí o správním vyhoštění uveden důvod zaměstnání bez oprávnění k pobytu nebo povolení k zaměstnání (CIS) - rok 2017 - podle OCP KŘP					
KŘP	počet	tj. v %	KŘP	počet	tj. v %
Jihočeský kraj	158	5,1	Olomoucký kraj	45	1,4
Jihomoravský kraj	257	8,3	Pardubický kraj	149	4,8
Karlovarský kraj	50	1,6	Plzeňský kraj	186	6,0
Kraj Vysočina	111	3,6	Praha	675	21,7
Královéhradecký kraj	81	2,6	Středočeský kraj	948	30,5
Liberecký kraj	97	3,1	Ústecký kraj	142	4,6
Moravskoslezský kraj	95	3,1	Zlínský kraj	106	3,4
CELKEM				3 111	

Zdroj: ŘSCP

Členění podle státní příslušnosti osob, pohlaví a věku

Z hlediska státní příslušnosti osob, kterým bylo vydáno v roce 2017 rozhodnutí o správním vyhoštění z důvodu zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání, se jednalo nejvíce o občany Ukrajiny (84 %). Celkem bylo toto rozhodnutí vydáno 2 605 občanům Ukrajiny, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 1 398 rozhodnutí (tj. +116 %). Na druhém místě se umístili občané Moldavska (463 rozhodnutí, tj. 15 %), u nichž v porovnání s rokem 2016

došlo ke zvýšení o 268 rozhodnutí (tj. +137 %). Tyto dvě státní příslušnosti se na celkovém počtu rozhodnutí z důvodu tzv. nelegálního zaměstnávání podílí z 99 %. Co se týká místa vydání rozhodnutí o správním vyhoštění z důvodu zaměstnání cizince bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání, bylo v roce 2017 nejvíce těchto rozhodnutí vydáno opět u OCP KŘP Středočeského kraje (948, tj. 31 %). Druhé místo ve statistice náleží OCP KŘP Praha (675, tj. 22 %). Třetí místo obsadil OCP KŘP Jihomoravského kraje (257, tj. 8 %). Na dalších místech se umístily OCP KŘP Plzeňského kraje (186, tj. 6 %), Jihočeského kraje (158, tj. 5 %), Pardubického kraje (149, tj. 5 %) a Ústeckého kraje (142, tj. 5 %). Těchto 7 OCP KŘP se na celkovém počtu podílí z více jak 80 %.

13. Kontrolní a preventivní činnost ZÚ

V rámci řízení při provádění potřebných procesních úkonů ZÚ plní také úkoly související s potíráním nelegálního zaměstnávání cizinců na území ČR (např. kontrolují a prověřují předkládané náležitosti k žádosti, ověřují jejich pravost, vyhodnocují informace uváděné žadatelem, provádějí pohovory, příp. výslechy žadatelů). Tyto činnosti ZÚ vykonávají jak při podání žádosti a jejím prvotním zpracování (tj. před odesláním kompletní spisové dokumentace OAMP MV), tak i následně na základě případných dožádání rozhodujícího orgánu. Tyto úkony jsou prováděny za účelem důkladného prověření a vyhodnocení informací, které jsou žadatelem poskytovány při podání žádosti či při pohovoru (výslechu). Na vybraných ZÚ asistují při provádění těchto úkonů i vyslaní imigrační policejní důstojníci a styční důstojníci pro migraci a doklady MV. Zjištěné poznatky a následná stanoviska ZÚ ve věci slouží rozhodujícímu orgánu k dalšímu využití v řízení.

Problematice potírání nelegálního zaměstnávání cizinců na území ČR je v rámci MZV i ZÚ věnována kontinuálně značná pozornost. Součástí systému předvýjezdového školení konzulárních pracovníků na určený ZÚ je také téma zahrnující odhalování falešných a pozměněných dokumentů, včetně praktického nácviku. ZÚ plní v procesu řízení o žádostech o udělení pobytového oprávnění i kontrolní a preventivní funkci (tzv. předmigrační servis), tj. poskytují žadatelům o víza a pobytová oprávnění relevantní informace o náležitostech a podmínkách řízení, provádějí v rámci svých pravomocí důkladnou kontrolu předkládaných

náležitostí k žádostem o vízum či žádostem o pobytové povolení, upozorňují žadatele na nekalé praktiky zprostředkovatelů o zaměstnání a distribuují informační materiály preventivního charakteru, případně plní další úkoly podle potřeby. V případě výskytu jakýchkoli podezřelých jednání ZÚ informují příslušné orgány ČR. ZÚ rovněž zpracovávají informace od žadatelů a vyhodnocují možná rizika spojená s nelegálním zaměstnáváním cizinců na území ČR, obchodem s lidmi či migračními toky cizinců do EU/Schengenu. O zjištěných skutečnostech podávají kompetentním orgánům státní správy ČR zprávy a podněty k dalšímu využití.

Zhodnocení situace v některých státech s ohledem na riziko výkonu nelegální práce v ČR

Ukrajina

Rok 2017, ve kterém došlo k vízové liberalizaci s Ukrajinou pro držitele biometrických pasů cestujících na krátkodobé pobyty za nevýdělečným účelem, byl v podmínkách Generálního konzulátu Lvov, pokud se týká počtu žádostí o schengenské vízum, stejně intenzivní (ne-li intenzivnější) než roky předchozí. V případě struktury žadatelů a účelů pobytu výrazně přetrvával zájem o krátkodobá víza za účelem zaměstnání. A to i tam, kde bylo evidentní, že se jedná výhledově o pobyt delší než 90 dnů a žadatelé zamýšlí krátkodobým vízem překlenout období, po které se o zaměstnanecké kartě v ČR rozhoduje. To dokazovaly i případy, kdy žadatel k žádosti o schengenské vízum chybně předložil doklady na dobu delší než 90 dnů (pracovní smlouvy na dobu neurčitou, ubytování na rok a podobně). Nárůst zájmu o práci v ČR souvisel s rapidně se zvyšujícími životními náklady na Ukrajině oproti nízkým a stagnujícím mzdám. Práci a potřebné dokumenty si však žadatelé zpravidla nezařizovali sami, ale prostřednictvím různých placených zprostředkovatelů, kteří je aktivně oslovovali prostřednictvím inzerce, sociálních sítí i osobně. Potenciální zaměstnanci zpravidla dostávali mylné informace o výši platu, o podmínkách práce apod.

Pracovní smlouvy u většinou ukrajinských či ruských vlastníků firem, které podle informací z otevřených zdrojů neplní své zákonné povinnosti vůči státu, nabízeli jen minimální mzdu, kdy počátkem roku bylo opět zřejmé, že mnozí z nich ještě zvýšení minimální mzdy v ČR nezaregistrovali. Jednalo se s největší pravděpodobností

o nelegální zprostředkovatele, kteří pracovníky poskytují dalším subjektům, aniž by měli oprávnění ke zprostředkovatelské činnosti. Samotní žadatelé pak prakticky nic nevědí o místě a podmínkách nabízené práce, bohužel však sami přiznávají, že jsou ochotni pracovat za jakýchkoliv podmínek, protože i ty špatné jsou stále lepší než ty, které mají na Ukrajině. Časté jsou i případy, kdy žadatel výši své skutečné mzdy zná, ta je však výrazně nižší nebo naopak i vyšší (např. u svářečů) než mzda uváděná v pracovní smlouvě.

Skutečnosti neodpovídá mnohdy ani místo budoucího ubytování (na jednotlivé adresy je vydáno mnohonásobně více dokladů o zajištění ubytování, než je ubytovací kapacita předmětné nemovitosti). To je nejčastěji spekulativně zdůvodňováno tím, že zaměstnanec může být vyslán na tzv. pracovní cesty v rámci celé ČR, tudíž nebude deklarované ubytování využívat, nýbrž se mu poskytnou ubytování podle aktuálního místa výkonu práce. Pracovní povolení vyřizují firmy zpravidla na úřadech práce v místě svého sídla (mnohdy pouze virtuálního), nikoli v místě výkonu práce, případně se obrátí tam, kde mají s tímto administrativním úkonem již pozitivní zkušenost z předchozího období (doklady pak tomuto přizpůsobí). V drtivé většině případů žadatelé uváděli, že plnou moc k vyřízení pracovního povolení nikomu neudělili, avšak tyto, resp. jejich padělky, byly na úřadech práce (dle zjištění styčných důstojníků pro migraci a doklady, tzv. IPD, působících na Generálním konzulátu Lvov) předkládány. Ke konci roku 2017 se rozmohly případy, kdy žadatelé dokládali ke svým žádostem falešná rozhodnutí o povolení k zaměstnání z ÚP ČR - dalším šetřením bylo zjištěno, že tyto buď vůbec vydány nebyly, případně vydány byly, ale pro jiné žadatele. Takovému žadateli bylo vízum zamítnuto a byl podán návrh na jeho zařazení do Evidence nežádoucích osob. U vyššího počtu žadatelů oproti roku 2016 Generální konzulát Lvov zaznamenal jejich zanesení do Evidence nežádoucích osob ze strany Polska. Tamní podmínky považují někteří zájemci o zaměstnání horší oproti ČR, zejména co do výše mzdy. Ukrajínští pracovníci jsou pak v obou zemích zvyklí na vyplácení mzdy v hotovosti, kdy se nezajímají o to, zda za ně zaměstnavatel odvádí dávky sociálního a zdravotního pojištění.

V roce 2017 byly i případy, kdy budoucí zaměstnavatelé nahrazovali pracovní smlouvy dohodou o provedení práce v rozsahu maximálně 300 hodin ročně, avšak z pohovorů se žadateli vyplynulo, že jim byla přislíbena práce dva až třikrát

převyšující toto číslo. V dohodách byla deklarována minimální měsíční mzda, nikoli hodinová, a to nehledě na to, kolik hodin v daném měsíci bude odpracováno – formulováno obecně: až 150 hodin. Vzhledem k tomu, že Generální konzulát Lvov v odůvodněných případech vízum v takovém případě krátil, počet dohod o provedení práce se oproti roku 2016 znatelně snížil.

Účelovým jevem, podobně jako v letech uplynulých, bylo i tvrzení o členství v družstvech a zaplacení členského příspěvku ve výši 1 000 Kč až 5 000 Kč, avšak z pohovorů se žadateli vyplynulo, že nikomu nic neplatili, případně, že zaplatí až po příjezdu do ČR a obdržení pracovního místa, resp. jim bude strháváno ze mzdy. Na otázku, co členství v družstvu znamená, žadatelé uváděli, že se jedná o podmínku, aby získali práci v ČR. Neznali stanovy družstva, podmínky ukončení členství a podobně.

K urgencím všeho druhu, zejména urychlení vydání víza, resp. k formulaci odvolání, poměrně často využívaly firmy s ukrajinskými občany ve statutárních orgánech služeb českých advokátních kancelářích.

V roce 2017 vzrostl i počet žádostí o dlouhodobé pobytové tituly. Nejexponovanější kategorií byly tzv. zaměstnanecké karty, kdy poptávka opět výrazně překračovala kapacitu zastupitelských úřadů. Převládali žadatelé, kteří disponují nízkou kvalifikací, hlásící se zejména na dělnické pozice, odměňované minimální měsíční mzdou. V řadě případů žádostí podávaných na Generální konzulát Lvov mzda v pracovní smlouvě byla mnohem nižší než mzda uváděná u volného pracovního místa. Registrován byl vyšší počet mužů v produktivním věku než žen. Uchazeči o nižší kvalifikovaná místa často neznali pracovní náplň pozice, na niž se hlásí, podmínky příslušné pracovní smlouvy, a mnohdy uváděli, že vše za ně vyřídila jiná osoba nebo rodiče, přičemž sami v ČR nikdy nebyli. Práce v ČR jim byla slíbena velmi často ve firmách s Ukrajinci ve statutárních orgánech, které vykazovaly oficiálně méně než 10 zaměstnanců, tudíž nemohly se ucházet o zařazení do vládního programu Režim Ukrajina, v rámci něhož by získali žadatelé garantované pořadí pro podání žádosti. Tito žadatelé se snažili za pomoci dalších placených prostředníků (za odměnu ve výši údajně až do 2 000 EUR) registrovat k podání žádosti v elektronickém registračním systému Visapoint a po jeho zrušení se zařadit do tzv. „živé fronty“, která umožňuje žadatelům podat žádost bez předchozí zprostředkované registrace.

Zájem v rámci této skupiny však mnohonásobně převyšoval kapacity Generálního konzulátu Lvov, které byly stanoveny na příjem 15 žádostí každé pondělí - důsledkem tak bylo vytváření placených neoficiálních pořadníků, jež byly organizovány právě těmito nelegálními zprostředkovateli. Ty podle neoficiálních informací byly zaplněny dlouho dopředu (údajně až do poloviny roku 2019), výše poplatku v pořadníku se odvíjela od toho, o jak brzký termín zájemce o zápis usiloval. Pořadí hlídaly na veřejném prostranství poblíž budovy konzulátu neznámé osoby 24 hodin denně. Mezi organizátory pořadníků a běžnými žadateli došlo opakovaně k násilným potyčkám, k nimž byly ve dvou případech přivolány i policejní hlídky, a v jednom se tyto neobešly bez zranění.

U dlouhodobých víz za účelem podnikání byla při prováděných pohovorech zjištěna ve většině případů snaha o zneužití oprávnění pobytu k jinému účelu (živnost pro vykonávání závislé práce, tzv. „švarcsystém“).

ZÚ rovněž zaznamenaly žádosti finančně dobře situovaných žadatelů, kteří také žádali o zaměstnaneckou kartu na dělnické profese, ale u nichž je patrné, že jejich cílem je získat jakýkoliv pobytový status v ČR a pravým účelem pobytu bude např. podnikání. Takoví žadatelé v některých případech jako doklad o zajištění ubytování dokládali např. vlastnictví bytu v ČR. V několika případech se pokusili ze stejného důvodu žadatelé účelově žádat o dlouhodobé vízum za účelem pozvání, kdy se ukázalo, že zvoucí osobu žadatel nezná, a je nepravděpodobné, že by u takové osoby pobýval deklarovaných 120 dní. V jiných případech pak žadatelé žádali o dlouhodobé vízum za účelem „ostatní“ s tím, že jsou vysíláni ukrajinským zaměstnavatelem na dlouhodobou služební cestu do ČR.

Pokud jde o pracovní místa s požadavky na vyšší vzdělání, o ty se ucházejí především stomatologové, lékaři (u těchto žadatelů převažovala volná místa vytvořená jejich krajany v již zavedených ordinacích) a IT specialisté. Pracovní místa pro žadatele o zaměstnanecké karty z Ukrajiny jsou většinou účelově a uměle vytvořena společnostmi založenými jinými ukrajinskými (popř. ruskými) občany (např. Craftbuild).

Kritéria pro výběr zaměstnanců většinou nejsou žádná, to zejména z důvodu, že se jedná o profese a platy, o něž mezi českými uchazeči o zaměstnání není zájem;

občas se vyskytl (dis)kvalifikační požadavek na znalost ruského nebo ukrajinského jazyka. Do náboru žadatelů bývají zapojeny různé pracovní agentury.

S ohledem na dlouhodobou situaci převisu poptávky občanů Ukrajiny po zaměstnaneckých kartách MZV na Ukrajině aplikuje facilitační projekty, jejichž cílem je v souvislosti s poptávkou českých zaměstnavatelských subjektů a na to navazujících úkolů uložených vládou ČR urychlit příjem žádostí o zaměstnanecké karty nejvíce poptávaných profesí a kvalifikací. Jeden ze čtyř takových facilitačních projektů je aplikován na Generálním konzulátu Lvov. Jedná se o největší z nich s názvem Režim Ukrajina s roční kapacitou 9 600 žádostí, tj. 800 žádostí měsíčně (od května 2017), v období březen a duben 2017 postupné navyšování kapacity z původních 400 žádostí měsíčně na 800 žádostí měsíčně.

Vietnam

Stejně jako v předchozích letech také v roce 2017 pokračoval rostoucí zájem o zaměstnanecké karty. Nejčastějšími zaměstnavateli v ČR jsou Vodňanská drůbež a.s. (dělníci v potravinářské výrobě pro provozovny Brno-Modřice, Mirovice a Vodňany), v automobilovém průmyslu Toyota Gosei a Faurecia, dále VM Solution, MD Electronic, GZ Media, Jitona a další podniky. Po novelizaci zákona o pobytu cizinců v srpnu 2017 se začali opětovně objevovat agenturní zaměstnanci (nejčastěji přes agenturu Na brigádu s.r.o.). Dále byl zaznamenán rostoucí počet pracovníků pro drobné zaměstnavatele (zejména kuchaři do vietnamských bister a restaurací). Vzhledem k tomu, že jde o nekvalifikované pracovní síly, z nichž je přibližně 90 % v době podání žádosti o dlouhodobý pobyt nezaměstnáno, resp. pracuje ve Vietnamu tzv. „načerno“, jde o velmi rizikovou kategorii žadatelů. Žadatelé o zaměstnanecké karty jsou ve Vietnamu převážně bez zaměstnání a pocházejí z nejchudších oblastí středního, příp. severního Vietnamu. Žadatelé o zaměstnanecké karty do ČR v podstatě zapadají do rizikového profilu žadatelů o schengenská víza sestaveného členskými státy EU. Vzhledem k tomu, že pro české zaměstnavatele je výhodné zaměstnávat tyto pracovní síly, lze do budoucna očekávat další tlak na vydávání zaměstnaneckých karet pro tuto kategorii žadatelů.

K problematice zaměstnanců ve Vietnamu je třeba ještě dodat, že jde o vysoce migračně rizikovou skupinu – nekvalifikovanou či málo kvalifikovanou pracovní sílu.

Většina zahraničních investorů ve Vietnamu má obecně problém s nalezením kvalifikovaných pracovníků, většinou je třeba vyškolit je na místě a investovat do tohoto procesu nemalé finanční prostředky. Jakýkoliv doklad o kvalifikaci budí pochybnosti, které je však v místních podmínkách velmi těžké prokázat. Styčný důstojník pro migraci a doklady, tzv. IPD zpracovává analýzy dokladů ve spolupráci s německými kolegy, kteří mají spolehlivou databázi dokladů. Nicméně oficiální vzory dokladů, podle nichž by bylo možné padělky identifikovat, k dispozici nejsou. ZÚ se snaží doklady ověřovat přímo u vydávajících institucí, nicméně vzhledem k vysoké míře korupce ve Vietnamu se nepravost dokumentu daří potvrdit jen výjimečně.

Dále je třeba uvést, že tito lidé jsou v ČR zaměstnáváni často za minimální mzdu (v roce 2017 byl však zaznamenán nárůst nástupních mezd), z níž nebudou schopni zaplatit obrovské závazky/dluhy, které jim ve Vietnamu vznikly. Každý žadatel musí před odjezdem uhradit vysoké částky (až několik tisíc dolarů) všem zapojeným zprostředkovatelům, a to včetně Ministerstva práce, invalidů a sociálních věcí Vietnamu, které pracovníky do sítě zprostředkovatelů samo vypouští. Je tedy vysoce pravděpodobné, že takový pracovník dříve či později málo placenou práci opustí a přesune se jinam, a to často do nelegální sféry.

V roce 2017 byly žádosti o zaměstnanecké karty přijímány prostřednictvím registrace ve Visapointu, do listopadu 2017 i prostřednictvím omezené tzv. „živé“ fronty“ a od prosince 2017 bylo spuštěno objednávání telefonické.

Mongolsko

Mongolsko si nadále drží vysoký migrační potenciál. Hlavní migrační vlny směřují z Mongolska přes Polsko do Švédska a dále jižní cestou přes Istanbul do Španělska či Německa, Rakouska, Švýcarska, Belgie, Francie a Nizozemska, kam se nezdáka Mongolové snaží tranzitovat i přes ČR. V zásadě tomu odpovídají i podíly zamítnutých žádostí o schengenské vízum do jednotlivých států: nejvyšší do Maďarska, následují Francie, Polsko, ČR, Dánsko a v absolutní kvantifikaci s ohledem na počty vydaných víz Německo a Rakousko. ČR počtem přibližně 8 000 legálně dlouhodobě či trvale žijících Mongolů zaujímá v rámci jednotlivých států EU v tomto směru čelní místo.

V důsledku předchozí několikaleté stagnace se velmi mírné zlepšování stavu mongolské ekonomiky v roce 2017 dosud nepromítlo na úseku vytváření nových pracovních příležitostí. Vysoká nezaměstnanost se spojila s faktickým vymizením střední vrstvy obyvatel, která byla v předchozích letech nositelem nového jevu – pracovních cest za účelem navazování podnikatelských kontaktů, turistických cest a lázeňských pobytů. To se podepsalo i na skladbě vízových žadatelů. Zatímco dříve byla vízová klientela ze sociálně ekonomického hlediska v podstatě vyvážená, v uplynulých 2 letech se již rekrutovala převážně ze sociálně slabých vrstev, které v řadě případů objektivně nemohly splňovat stanovená kritéria pro udělení víza. S tím souvisel i nárůst počtu zamítnutých žádostí z důvodu zfalšovaných podpůrných dokladů.

Úměrně se špatnou ekonomickou a sociální situací roste od roku 2014 zájem mongolských občanů o vycestování do zahraničí převážně za účelem zaměstnání, ať již legální či nelegální cestou. V prvním případě korespondoval tomuto zájmu v případě ČR stupňující se nátlak na příjem žádostí o zaměstnanecké karty, umocněný navíc příznivým vývojem české ekonomiky, který provází akutní potřeba desítek firem v ČR zaplnit celkově desítky tisíc neobsazených pracovních míst, převážně na méně placené práce.

Na základě tzv. vládních memorand byl v letech 2016 - 2018 zrealizován náběh přibližně 1100 žádostí o zaměstnaneckou kartu pro společnosti Foxconn a Adient. Tyto mimořádné akce proběhly za spolupráce MV, MPSV a Ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“). Hromadné náběhy byly provedeny mimo nyní již zrušený registrační systém Visapoint.

Navzdory pokračujícímu růstu počtu přijatých žádostí o zaměstnaneckou kartu v roce 2017 oproti roku 2016 byla nadále přítomna nespokojenost českých potenciálních zaměstnavatelů i mongolských zájemců o zaměstnání v ČR. Nejvíce stížností bylo na obtížnou registraci v rezervačním systému Visapoint, byť jeho nastavení odpovídalo až do jeho zrušení v závěru roku 2017 maximálním kapacitním možností ZÚ.

V počtu podaných žádostí o zaměstnaneckou kartu se po celý rok 2017 profilovala na prvním místě firma Adient (cca s 51 % podílem na celkovém počtu zaměstnaneckých karet). Přitom se souběžně rozrůstalo spektrum dalších firem v ČR

se zájmem o pracovníky z Mongolska na současných 56 %. Mongolští pracovníci se v ČR nadále zdaleka nejméně uplatňují v profesi šič/šička.

O zaměstnanecké karty žádaly v některých případech i osoby, jimž byla v minulosti zamítnuta žádost o schengenské vízum. Z dokumentace přibývajících zájemců o zaměstnanecké karty vyplývá, že se prostřednictvím uvedeného instrumentu v ČR následně rozšiřuje praxe postupného slučování mongolských rodin.

Z vízových pohovorů za účelem žádostí o zaměstnanecké karty je zřejmé, že potenciální zaměstnanci podepisují smlouvy zpravidla bez elementární znalosti českého jazyka a do ČR odjíždějí bez základních znalostí o podmínkách jejich pobytu a práci.

Někteří z žadatelů se po udělení dlouhodobého víza za účelem převzetí zaměstnanecké karty nedostavili na ZÚ ani po opakovaných výzvách. Kromě rodinných či zdravotních důvodů bylo nejčastějším důvodem upřednostnění lukrativnější práce v jiné zemi, nejčastěji v Jižní Koreji.

Ázerbájdžán

V roce 2017 nadále přetrvával sociálně-ekonomický jev, který byl zaznamenán také v roce 2016, tj. nelegální ekonomická emigrace občanů Ázerbájdžánu za pomoci zneužitých schengenských víz za účelem turistiky vydaných ZÚ zemí geograficky blízkých Německu (ČR, Maďarsko, Litva) s poměrně častými případy následného podání žádosti o politický azyl v Německu – azylová řízení zřejmě dosud probíhají. ZÚ se prozatím nedozvěděl o případech vracení neúspěšných žadatelů zpět do vlasti. V poslední době se objevily i, prozatím nečetné, případy žádostí o politický azyl v Belgii. V průběhu roku 2017 byl zaznamenán výrazný pokles identifikovaných žadatelů o politický azyl v Německu z řad držitelů krátkodobého víza vydaného pro pobyt v ČR, ZÚ ČR v Baku - měsíčně v řádu několika jednotlivců, nicméně problém jako takový nadále trvá a nelze jej v žádném případě pokládat za překonaný. Lepší se ekonomická situace v zemi by mohla dávat předpoklad snížení počtu migrantů, ale druhá často uváděná příčina - ztráta perspektivy - je obtížně kvantifikovatelná.

Otázkou pro budoucnost zřejmě začne postupně být, jaký osud čeká občany Ázerbájdžánu, kteří budou do Ázerbájdžánu vraceni po uzavření azylového řízení -

jedná se nezřídka o celé rodiny s několika malými dětmi, které před odchodem ze země často prodaly veškerý svůj nemovitý majetek a rodiče pochopitelně ztratili zaměstnání (které navíc legálně neukončili). Počty výše uvedených osob se ovšem týkají pouze těch, kteří se rozhodli požádat o politický azyl, což je, podle mínění ZÚ, pouze „špička ledovce“, celkové množství občanů Ázerbájdžánu, kteří od roku 2016 ilegálně emigrovali za prací do západní Evropy (zejména Německa), je jistě mnohem vyšší. ZÚ nemá poznatky, že by některé osoby nelegálně zůstávaly a pracovaly na území ČR.

Od konce roku 2017 ZÚ dále zaznamenává v prostředí Ázerbájdžánu nový jev, a to poměrně výrazný nárůst žádostí občanů Ázerbájdžánu o zaměstnaneckou kartu za účelem zaměstnání v ČR. Objevil se nový element organizovaného náboru pracovníků do různých dělnických profesí, a to za vysoce nadstandardních finančních a sociálních pracovních podmínek (základní mzda cca 20 000 Kč, zdarma ubytování a doprava, stravné dotované cca z poloviny podnikem atd.). Tento nábor organizuje především česká pracovní agentura ADECCO, s.r.o., jemuž z místního pracovního trhu zájemce dodává ázerbájdžánský partner. Tato agentura žadatelům hradí poplatky za podání žádosti a podle vyjádření některých žadatelů i letenky – všichni žadatelé mají uzavřeny smlouvy s touto agenturou, která je poté umisťuje do průmyslových podniků, zejména v severních Čechách. Celá záležitost tedy vykazuje legální charakter, může ovšem vyvolávat i otazníky, zda se zde neskrývá i nějaké pozadí, které však ze strany ZÚ není možné rozklíčovat.

Thajsko

V oblasti žádostí o dlouhodobá víza a o povolení k dlouhodobému pobytu se významným způsobem projevilo zavedení zaměstnanecké karty. Ačkoli k tomuto kroku došlo v roce 2014, jeho dopady byly znatelné i v roce 2017. V roce 2014 bylo přijato celkem 219 žádostí o dlouhodobá víza a pobytové tituly, v roce 2015 to bylo celkem 261 žádostí (nárůst o 19,1 %), v roce 2016 se již jednalo o 312 žádostí (nárůst o 19,5 %) a v roce 2017 o 310 žádostí. Jelikož v této oblasti představují nejpočetnější skupinu žadatelé cestující do ČR za účelem zaměstnání, došlo tedy ze statistického hlediska k přesunu těchto žadatelů z kategorie dlouhodobých víz do kategorie dlouhodobých pobytů. V praktické rovině byla důsledkem tohoto kroku

zvýšená administrativní náročnost těchto žádostí, a to zejména na straně žadatelů (resp. zaměstnavatelů) v oblasti dokládání požadované profesní kvalifikace.

Moldavsko

Moldavsko zůstává zemí s poměrně vysokým migračním potenciálem. Důvody zůstávají stejné – velká nezaměstnanost zvláště na vesnicích, nízké platy, chudoba. V zahraničí pracují dlouhodobě tisíce moldavských občanů, kteří ročně převádějí ze svých příjmů do země více než miliardu dolarů. Jejich vláda žádnou perspektivu zlepšení situace nenabízí.

Podle statistik je pracovní migrace občanů Moldavska rozdělena mezi země Společenství nezávislých států a EU v poměru 40 : 60 ("ve prospěch" EU), statistiky rostou evropským směrem kvůli zhoršující se ekonomické situaci na Ukrajině a v Rusku. Stále větší počet občanů Moldavska má zájem o práci v EU, včetně ČR, kde získávají krátkodobá i dlouhodobá zaměstnání zejména za pomoci ruskojazyčné komunity (hlavně občanů Ukrajiny). V Moldavsku je situace obdobná jako na Ukrajině, je zde řada společných znaků organizované migrace. V některých českých firmách se také etablovali občané Moldavska, kteří na území ČR dlouhodobě žijí a pomáhají získávat zaměstnání svým krajanům.

V roce 2017 se více než na dvojnásobek zvýšil počet krátkodobých schengenských víz za účelem zaměstnání, v naprosté většině jde o zaměstnance na nejnižších pracovních pozicích s platem, který jen nepatrně přesahuje minimální mzdu. I tato mzda však činí téměř dvojnásobek moldavské minimální mzdy, proto se moldavským občanům práce v ČR "vyplatí" a za vidinou lepšího výdělků tak cestuje rostoucí počet občanů. Na organizaci zaměstnání v ČR bohatne i zprostředkovací mafie, která rozšířila své aktivity z Ukrajiny do Moldavska.

Díky prosperující ekonomice ČR firmy v roce 2017 zaktivizovaly náborové aktivity a podle již osvědčeného modelu levné pracovní síly z Ukrajiny začaly nabírat (krátkodobě i dlouhodobě) nové zaměstnance z Moldavska. Kromě sezónních prací (na 3 či 6 měsíců) jde o stavební a montážní práce, automobilový a polygrafický průmysl, v těchto případech jde většinou o nekvalifikovaná pracovní místa; v případě logistiky (kamionová doprava, řidiči traktorů v zemědělství) je pak vyžadována

i příslušná kvalifikace. Roste tedy poptávka po zaměstnancích kvalifikovaných i nekvalifikovaných.

K 30. listopadu 2017 bylo v ČR evidováno 1 543 přechodně pobývajících a 3 893 trvale pobývajících občanů Moldavska, celkem se jedná o 5 436 osob. Údaje o přesném počtu migrantů z Moldavska komplikuje fakt, že si řada z nich vyřídila rumunské občanství, což jim umožňuje bez omezení cestovat či se dlouhodobě zdržovat na území členských států EU. Liberalizace vízového režimu v roce 2014 umožnila občanům Moldavska s biometrickými pasy cestovat do EU bezvízově na období 3 měsíců, což mnozí využili k práci načerno, mezitím si vyřídili krátkodobé pracovní vízum za účelem zaměstnání a s použitím dvou biometrických pasů zároveň se zdržují v schengenském prostoru prakticky nepřetržitě. Moldavská legislativa bohužel souběžnou platnost dvou biometrických pasů umožňuje. Tato skutečnost by měla být s moldavskými představiteli řešena na úrovni Evropské komise, v rámci vyhodnocování podmínek vízové liberalizace.

V případě dlouhodobých pobytů (zaměstnanecké karty) přijímá velké počty zaměstnanců firma Stamont-Metal z Jesenice, která nabírá pro Magna Exteriors, Nymburk a pro Faurecia Components, Písek a Přelouč. Výrazně menší počty pak přijímají firmy Tom&Pal z Prahy 10, Nikolaj Lutkov z Hradce Králové, T&T Trade Investments z Dašice a STL Express z Kladna. V případě sezónního zaměstnání (6 měsíců) zaměstnává nejvíce firma Brazel z Lysé nad Labem.

Stížností na nevyrované závazky ze strany firem vůči moldavským občanům bylo v průběhu roku 2017 obdrženo několik, týkaly se společností Fixius, s.r.o., Jarotrans-CZ s.r.o., Vertus s.r.o., Stavomak, s.r.o., Marinaline, s.r.o., a CS Cargo Jičín.

V případě krátkodobých víz za účelem zaměstnání se v řadě případů jedná o obchodování s lidmi, čemuž napomáhá i česká legislativa. ZÚ Kišiněv byl koncem března 2018 požádán o spolupráci Generálním inspektorátem policie – Centrem pro boj proti obchodování s lidmi, které šetří oznámení na podvodné jednání při organizaci zaměstnání mimo území Moldavska a inkasování vysokých částek za zprostředkování dopravy a zaměstnání pro občany Moldavska v ČR.

Ke zlepšení situace v oblasti zvýšeného zájmu vydávání krátkodobých víz za účelem zaměstnání navrhuje ZÚ Kišiněv tato řešení:

- apelovat na ÚP ČR, aby nepodléhaly tlaku zaměstnavatelů na vydávání povolení k zaměstnávání (do 3 měsíců), neboť takoví zaměstnanci se firmám nemohou vyplatit;
- zintenzivnit kontroly firem, které se orientují na získávání krátkodobých zaměstnanců ze zahraničí, ze strany SÚIP;
- k problematice zneužívání vízové liberalizace (kromě zvýšené kontroly firem, zaměřujících se na krátkodobé zaměstnávání cizinců) podpořit na jednáních členských států EU interoperabilitu mezi informačními systémy EU /hranice a víza/, neboť paralelní vyhledávání ve všech systémech na základě zadání jednoho požadavku (jedné osoby s konkrétním datem narození a biometrickými údaji, která se identifikuje několika různými pasy či identifikačními doklady) umožní odhalit duplicity v systémech a zefektivnit práci, a to nejen na hranicích, ale hlavně u koncových uživatelů.

Ruská federace

Podle ZÚ Moskva i nadále pokračuje zájem některých občanů Ruské federace o přesídlení do některého státu EU. Mezi hlavní důvody patří zejména - problém nalézt odpovídající zaměstnání, ekonomická situace v zemi, nedůvěra části místního obyvatelstva k politickému vedení, pocit omezenosti perspektiv v zemi, problémy s dodržováním lidských práv v Ruské federaci. Jednou z cílových destinací migrace občanů Ruské federace je i ČR. Důvody přitažlivosti ČR jsou geografická poloha, kulturní a jazyková blízkost, bezpečná, příjemná a klidná destinace, relativně nízké ceny v porovnání s životní úrovní. Řada osob má zájem zajistit sobě a svým rodinným příslušníkům zázemí v bezpečné zemi pro případ nutnosti opustit Ruskou federaci a případně i „ukrýt“ své finanční zdroje.

Obecně lze konstatovat, že Ruská federace se nejvíce jeví jako výrazně rizikové teritorium z pohledu nelegálního zaměstnávání v ČR.

Občané Ruské federace, kteří žádají o dlouhodobé vízum za účelem podnikání nebo jsou držiteli dlouhodobého víza/pobytu, jsou z převážné většiny jednatelé a společníci vlastních firem. Tyto firmy jsou často zakládány účelově tak, aby měl

cizinec možnost o pobytový titul žádat, resp. pobytové povolení získat. Jeví se nicméně jako málo pravděpodobné, že by osoby podávající žádosti o dlouhodobé vízum za účelem podnikání byly následně v ČR ve větší míře nelegálně zaměstnávány. Počet žádostí o dlouhodobé vízum za účelem podnikání navíc v roce 2017 stagnoval. V roce 2017 největší podíl žadatelů o dlouhodobé pobytové tituly tvořili žadatelé o zaměstnaneckou nebo modrou kartu a studenti.

Část žadatelů o zaměstnaneckou nebo modrou kartu jsou skutečně kvalifikované osoby, které mohou být přínosem pro českou ekonomiku. Velké množství osob v roce 2017 směřovalo do oblasti zdravotnictví. Nicméně i v případě žadatelů o tento pobytový titul jde v některých případech zjevně o osoby, pro které bylo místo speciálně vytvořeno ve společnosti s ruským vlastníkem zejména za účelem získání pobytového titulu.

Z hlediska nelegální migrace a možného nelegálního zaměstnávání je určité riziko spojeno se žadateli z některých problémových regionů Ruské federace a s vývojem a zhoršující se situací v některých sousedních státech. Rizikovými žadateli se jeví osoby pocházející ze Severního Kavkazu (Dagestán, Čečensko, Inguško), z Arménie, Ázerbájdžánu a Gruzie, nebo ti, kteří mají na tyto migračně rizikové oblasti osobní vazby.

Závěr

Problematice potírání nelegálního zaměstnávání cizinců na území ČR je v rámci MZV i ZÚ ČR věnována kontinuálně značná pozornost. Součástí systému předvýjezdového školení konzulárních pracovníků na určený ZÚ je také téma zahrnující odhalování falešných a pozměněných dokumentů, včetně praktického nácviku. ZÚ ČR plní v procesu řízení o žádostech o udělení pobytového oprávnění i kontrolní a preventivní funkci (tzv. předmigrační servis), tj. poskytují žadatelům o víza a pobytová oprávnění relevantní informace o náležitostech a podmínkách řízení, provádějí v rámci svých pravomocí důkladnou kontrolu předkládaných náležitostí k žádostem o vízum či žádostem o pobytové povolení, upozorňují žadatele na nekalé praktiky zprostředkovatelů o zaměstnání a distribuují informační materiály preventivního charakteru, případně plní další úkoly podle potřeby. V případě výskytu jakýchkoli podezřelých jednání ZÚ ČR informují příslušné orgány ČR. ZÚ rovněž

zpracovávají informace od žadatelů a vyhodnocují možná rizika spojená s nelegálním zaměstnáváním cizinců na území ČR, obchodem s lidmi či migračními toky cizinců do EU/Schengenu. O zjištěných skutečnostech podávají kompetentním orgánům státní správy ČR zprávy a podněty k dalšímu využití.

14. Výsledky kontrolní činnosti živnostenských úřadů

MPO se zaměřuje na vstup do podnikání v činnostech, které jsou živnostmi, a na problematiku týkající se provozování živností; problematika ať již legálního či nelegálního zaměstnávání mu nepřísluší. V rámci své resortní působnosti metodicky řídí a koordinuje činnost živnostenských úřadů v ČR vykonávanou podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „živnostenský zákon“). Daná úloha se týká také koordinace kontrolní činnosti živnostenských úřadů, uskutečňované uvedenými správními orgány jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v této oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie, dále plní i signalizační povinnost v uvedené oblasti vůči krajským soudům, finančním úřadům a dalším orgánům.

V roce 2017 provedly obecní živnostenské úřady 839 kontrol zahraničních fyzických osob a dále 900 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob; celkem bylo provedeno 1 739 kontrol těchto zahraničních subjektů. Nejvíce kontrol bylo provedeno v hl. m. Praze (celkem 545 subjektů), dále pak v kraji Středočeském (246 subjektů) a v kraji Karlovarském (170 subjektů).

Při kontrolách zahraničních fyzických osob bylo v roce 2017 zjištěno 441 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 399 150 Kč, dále bylo v 719 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 7 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v Plzeňském kraji (140 zahraničních fyzických osob), dále pak v hl. m. Praze (106 zahraničních fyzických osob) a v kraji Karlovarském (93 zahraničních fyzických osob).

Pokud jde o kontrolu 900 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2017, při těchto kontrolách bylo zjištěno 415 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 819 500 Kč, dále bylo v 658 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 33 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze, celkem (439 právnických osob), dále pak ve Středočeském kraji (156 právnických osob) a v kraji Karlovarském (77 právnických osob).

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

V roce 2017 v rámci spolupráce MPO s MPSV, MV a MZV nadále probíhaly aktivity v oblasti potírání nelegální migrace zejména prostřednictvím realizace projektů ekonomické migrace zahájených v předchozích letech. (viz kapitola „Projekty ekonomické migrace“).

V. ČÁST – DALŠÍ AKTIVITY Z OBLASTI PRACOVNÍ MIGRACE DO ČR

15. Projekty ekonomické migrace

Jednou z forem prevence nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR je i usnadňování legálních forem pracovní migrace. MPO (ve spolupráci s agenturou CzechInvest) a v úzké spolupráci s MPSV, MV a MZV realizuje a garantuje několik projektů ekonomické migrace. Cílem všech projektů ekonomické migrace je zjednodušit příchod kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí na území ČR a podpořit tak legální ekonomickou migraci proti nelegální formě ekonomické migrace.

Od roku 2012 probíhá projekt schválený Koordinačním orgánem „Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance zahraničních

investorů“, tzv. „Fast Track“, jehož cílovou skupinou jsou vysoce kvalifikovaní specialisté a manažeři. Do projektu bylo v roce 2017 zařazeno celkem 166 pracovníků.

V roce 2013 byl spuštěn projekt „Welcome Package“, schválený Koordinačním orgánem, jehož cílem je dosažení časových úspor v rámci migračního procesu zaměstnanců a statutárních orgánů zahraničních investorů do organizačních složek nebo kapitálově propojených obchodních společností v ČR, které byly formálně založeny, ale pro zahájení podnikání potřebují přemístit know-how činnosti zahraničního investora do ČR. Snahou projektu je vytvořit prostředí vstřícné k potenciálním investorům, podpořit tak příliv přímých zahraničních investic a zvyšování konkurenceschopnosti celé ČR. Do projektu bylo v roce 2017 zařazeno celkem 87 pracovníků.

V návaznosti na novelu zákona o pobytu cizinců proběhla k 1. listopadu 2017 revize projektů „Welcome Package“ a „Fast Track“, v důsledku které je pro vnitropodnikový převod (v případě, že je zaměstnanec před vysláním do ČR zaměstnán u vysílacího subjektu alespoň 6 měsíců) zaveden nový pobytový titul ve formě „karty vnitropodnikově převáděného zaměstnance“. Novela zákona o pobytu cizinců zároveň ruší možnost lokalizace pro statutární orgány zahraničních investorů, která bude nově možná pouze u zaměstnanců. V případě projektu „Welcome Package“ došlo k rozšíření o tzv. start-upy, přičemž byla nově stanovena pravidla pro vstup statutárního orgánu start-upu na území ČR.

V roce 2015 byla zahájena realizace projektu „Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny“, který má roční kapacitu 500 osob a jehož cílem je dosáhnout časových úspor při přijímání a vyřizování žádostí o zaměstnanecké a modré karty pro specialisty z Ukrajiny, kteří budou na území ČR vykonávat vysoce kvalifikovanou práci.

Od zahájení projektu do něj bylo ke dni 31. prosince 2017 zařazeno 830 uchazečů (zejména specialisté IT, programátoři, vývojáři softwaru, techničtí technologové, lékaři a další zdravotnický personál).

Současná ekonomická situace nicméně již delší dobu vyvolává zvýšenou poptávku zaměstnavatelů po pracovní síle střední a nižší kvalifikace, proto je realizován projekt „Režim Ukrajina“. „Režim Ukrajina“ byl schválen usnesením vlády ČR č. 703 ze dne

27. července 2016, je do něj možné zařadit kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny s tím, že pracovní pozice, kterou budou v ČR ukrajinští pracovníci vykonávat, je podle platného znění aktualizované Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO zpravidla zařazena do hlavních tříd 4 - 8 v oblasti výroby, služeb nebo ve veřejném sektoru a je určený primárně pro technické profese.

Od zahájení „Režimu Ukrajina“ bylo do projektu ke dni 31. prosince 2017 zařazeno 14 128 uchazečů.

Vzhledem k potřebám trhu práce bylo koncem roku 2017 připraveno ke schválení vládou ČR navýšení roční kvóty „Režimu Ukrajina“ na 19 600 osob ročně a zároveň rozšíření režimu na další dvě zdrojové země – Mongolsko a Filipíny (návrh byl přijat usnesením vlády ČR č. 79 ze dne 31. ledna 2018).

VI. ČÁST – SHRNUÍ

16. Shrnutí

- 1) V roce 2017 se uskutečnila dvě řádná zasedání MOPNZC podle plánu.
- 2) V souvislosti s transpozicí směrnice 2014/36/EU byly upraveny podmínky sezónního zaměstnávání v ČR.
- 3) Změnou ustanovení § 66 zákona o zaměstnanosti bylo nově umožněno, aby agentura práce dočasně přidělila k výkonu práce u uživatele zaměstnance, kterému byla vydána zaměstnanecká karta, modrá karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání.
- 4) Byl zaveden institutu nespolehlivého zaměstnavatele, který představuje účinný nástroj prevence rizik.
- 5) V roce 2017 významně vzrost celkový počet povolení k zaměstnání (v meziročním srovnání šlo o nárůst o 89,3 %), dále stoupal zájem o zaměstnanecké karty a modré karty, rovněž rostl počet zahraničních pracovníků, kteří mají volný vstup na trh práce ČR.
- 6) V roce 2017 došlo k navýšení roční kvóty „Režim Ukrajina“ na 9 600 osob a zahájení nového projektu „Zvláštní postupy pro pracovníky do zemědělství a potravinářství z Ukrajiny“.
- 7) V závěru roku 2017 byl připraven návrh dalšího navýšení roční kvóty „Režimu Ukrajina“ a připraven obdobný koncept „Režim ostatní státy Mongolsko a Filipíny“ pro občany Mongolska a Filipín.
- 8) Při praktické realizaci ekonomických migračních projektů byla věnována intenzivní pozornost prověřování zaměstnavatelů s cílem vyloučit neseřízní firmy.
- 9) V důsledku navýšení kvót přijímaných žádostí v „Režimu Ukrajina“ a „Režimu ostatní státy Mongolsko a Filipíny“ byl vládě ČR předložen požadavek na navýšení služebních míst pro resorty MV, MZV, MPSV a SÚIP.
- 10) Inspektoři se opakovaně setkávali s případy nelegálního zaměstnávání realizovaného formou zastřenému výkonu závislé práce. Jednalo se o výkon nelegální práce formou tzv. „švarcsystému“, kdy byl pracovněprávní vztah

zastírán uzavřením obchodní smlouvy mezi OSVČ a jiným podnikajícím subjektem.

- 11) V roce 2017 byl zaznamenán orgány inspekce práce nárůst počtu zjištěných nelegálně zaměstnaných cizinců a případů zneužívání institutu vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státě EU a padělání cestovních dokladů občanů EU.
- 12) Jedno z hlavních rizik lze v rámci migrace spatřovat ve zneužívání schengenských víz vydaných jinými státy Schengenu k jinému účelu pobytu na území ČR, a to zejména pobyt občanů Ukrajiny na polská schengenská víza, kteří jsou na území ČR zaměstnáni bez oprávnění k pobytu nebo povolení k zaměstnání a zneužívání bezvízového styku k výkonu zaměstnání bez pracovního oprávnění (zejména občany Ukrajiny a Moldavska).
- 13) Nadále docházelo k sofistikovanější právní orientaci subjektů, které se dopouštějí porušení právních předpisů při zaměstnávání cizinců, ztěžující prokazování jejich nelegálních aktivit, respektive jejich sankcionování.
- 14) Zástupci resortů, které se zabývají zahraniční pracovní migrací, se shodují na potřebě systémově propojit a sdílet údaje z jednotlivých informačních systémů a z tohoto důvodu doporučují iniciovat nezbytná legislativní opatření.

17. Seznam tabulek

1. Trestný čin neoprávněné zaměstnávání – data Policie ČR (str. 8)
2. Statistika udělených pobytových oprávnění a realizovaných povolení k dlouhodobému pobytu (str. 19)
3. Úspěšnost podaných žádostí – schengenská víza (str. 21)
4. Úspěšnost podaných žádostí – dlouhodobá víza (str. 21)
5. Úspěšnost podaných žádostí – ženy a muži (str. 23)
6. Zahraniční pracovníci na trhu práce ČR k 31. 12. 2017 (str. 24)
7. Zaměstnanost občanů členských států EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinných příslušníků podle státní příslušnosti k 31. 12. 2017 (str. 25)
8. Zaměstnanost cizinců podle státní příslušnosti k 31. 12. 2017 (str. 26)

9. Počet zjištěných nelegálně pracujících osob ve vztahu k počtu kontrol, vývoj v letech 2012 - 2017 (str. 30)
10. Nelegálně zaměstnaní cizinci – nejčtenější státní příslušnosti (str. 32)
11. Nelegálně zaměstnaní občané státu EU – nejčtenější státní příslušnosti (str. 32)
12. Četnost nelegálního zaměstnávání s ohledem na obor činnosti zaměstnavatele (str. 33)
13. Počet a výše pokut za nelegální zaměstnávání uložených v roce 2017 (str. 35)
14. Počet a výše pokut uložených za nelegální zaměstnávání na základě kontrol SÚIP v roce 2017 (str. 36)
15. Nejčastěji zjištěné porušení zákona o zaměstnanosti (str. 37)
16. Nejčastěji zjištěné porušení zákoníku práce (str. 38)
17. Počty týkající se povolení agentur práce v roce 2017 ve srovnání s roky 2013–2016 (str. 44)
18. Přehled zahraničních pracovníků v postavení zaměstnanců agentur práce dočasně přidělených k výkonu práce k uživateli v letech 2014 - 2017 (str. 45)
19. Přehled kontrolní činnosti Celní správy ČR v letech 2011 - 2017 (str. 51)
20. Kontroly Celní správy ČR podle vykonávaných činností (str. 53)
21. Statistika udělených pobytových oprávnění a realizovaných povolení k dlouhodobému pobytu (str. 56)
22. Členění rozhodnutí o správním vyhoštění podle krajů (str. 65)

18. Seznam grafů

1. Zahraniční zaměstnanost k 31. 12. 2017 (str. 24)
2. Srovnání vývoje počtu nelegálně zaměstnaných občanů ČR a cizinců, vývoj v letech 2012 – 2017 (str. 31)
3. Státní příslušnost cizinců bez pracovního oprávnění (str. 52)
4. Počet provedených kontrol a zjištěných cizinců akce „FABRIKA“ (str. 54)
5. Správní vyhoštění - zaměstnání bez oprávnění (str. 63)
6. Počet osob - vydaná rozhodnutí o správním vyhoštění (str. 63)

7. Důvod rozhodnutí o správním vyhoštění - porovnání roku 2016 a 2017 (str. 64)